

พาข้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย

โดย

นางปานจิตต์ ชนะกานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

PA KAO CONTEMPORARY ISAN CULTURE FOOD

By

MRS. Panjit CHANAKANONT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS EDUCATION)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	พาข้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย
โดย	ปานจิตต์ ชนะกานนท์
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทินกร กาษรสุวรรณ)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณพิษณุ สุภานมิตร)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน)	
	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสสมฉาย บุญญานันต์)	

626120008 : ทักษะศิลปศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย

นาง ปานจิตต์ ชนะกานนท์: พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อ ” พาช้าว ” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย
มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นหารูปแบบของงานสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ที่สามารถสื่อถึงเรื่องราว
ความเชื่อความศรัทธา และความเป็นวิถีชีวิตที่มาจากประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวอีสาน

แสดงออกให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นโดยสร้างสรรค์ขึ้นจากวัสดุท้องถิ่น โดยการ
ลดทอนหรือเป็นรูปทรงกึ่งนามธรรม จากสิ่งที่เห็นในประเพณีวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตผ่านการใช้
จินตนาการผนวกรูปทรง ให้เกิดเป็นผลงานที่สวยงามและประณีต ด้วยการประกอบให้เกิดรูปแบบ
ของงานสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการผ่านความเป็นอีสาน โดยใช้ผ้าทอมาเป็นผลงาน
ศิลปะแบบผสมผสานเพื่อให้เกิดความงามของศิลปะแนวใหม่ต่อไป ข้าพเจ้าได้นำเอาลายผ้าทอและ
ลวดลายอีสานมาผสมผสานเทคนิคการเย็บ ปะติด พับ ในการสร้างสรรค์ผ่านจินตนาการต่อยอดให้
เกิดรูปร่าง รูปทรงเรื่องราวและมุมมองใหม่ๆ แสดงออกถึงความเป็นอีสาน ที่ผสมกันอยู่ในชิ้นงานที่
บ่งบอกถึงความผูกพันในรากเหง้าถิ่นกำเนิดและประเพณีวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพ
บุรุษ

การสะท้อนให้เห็นความรักความศรัทธาคำนึงถึงภาพความทรงจำที่สวยงามในช่วงชีวิตจากวัย
เยาว์จนถึงปัจจุบันที่ไม่มีวันลบเลือน ผ่านวัสดุสิ่งของและประสบการณ์ประกอบตามเทคนิคผสม
จนเกิดเป็นผลงาน ชุด พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย จำนวน 3 ชิ้น คือ

- 1.พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ขนาด 250x300 ซม. สื่อผสม
(สำหรับอาหารในบ้าน)
- 2.พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ขนาด 250x300 ซม. สื่อผสม
(สำหรับอาหารบุญข้าวประดับดิน)
- 3.พาช้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ขนาด 250x300 ซม. สื่อผสม

(สำหรับอาหารประเพณีบุญผะเหวด เทศน์มหาชาติ)

นำผลงานมาจัดติดตั้ง แขนงบนผนังกำแพงของสถานที่จัดนิทรรศการในการนำเสนอผลงาน

ศิลปะ

626120008 : Major (VISUAL ARTS EDUCATION)

Keyword : Pa Khao, A tray of Northeastern contemporary cultural

MRS. PANJIT CHANAKANONT : PA KAO CONTEMPORARY ISAN CULTURE FOOD

THESIS ADVISOR : PROFESSOR EMERITUS PREECHA THAOTHONG

Creative art thesis on "Pa Khao," A tray of Northeastern contemporary cultural, aims to study the forms of creative works. These visual arts can convey stories, beliefs, faith, and way of life from the local traditions of Northeastern culture that show the distinctive identity, which the creator used minimised or abstract shapes. The works arise from what is seen in traditions, cultures, and living through imagination and condition to create beautiful and intricate pieces, completing creativity, power, and conveying ideas and vision through woven fabrics as a combination of works of art to continue to build the beauty of the new arts. This work uses neat embroidery, stitching, folding to convey the identity of me, who like art in a blend of imaginative ways like a work that reflects the way of life of the Isan people.

The work indicates bonding that has been handed down from ancestors. Including the reflection of love, though, taking into account the beautiful pictures and memories of the childhood that cannot be erased through objects and experiences, consisting of 3 pieces of mixed media works:

1. "Pa Khao," A tray of Northeastern contemporary cultural. Size 250x300 cm.

Mixed media

(For food in the house)

2. "Pa Khao," A tray of Northeastern contemporary cultural. Size 250x300 cm.

Mixed media

(Chorizo)

3. "Pa Khao," A tray of Northeastern contemporary cultural. Size 250x300 cm.
Mixed media

(For food, the tradition of Bun Phawet Mahachat Sermon)

Each piece measures approximately 250 x 300 centimeters. The work is installed on the wall of the exhibition site.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “พาข้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยดีด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมศาสตราจารย์เกียรติคุณพิเชฏ์ ศุภนิมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน ให้ความรู้คำแนะนำในการ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “พาข้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานในวิชาชีพครูตลอดการศึกษารวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและประสานงานให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์การสร้างสรรค์ผลงาน ค้นคว้าข้อมูลในการศึกษา จัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ศึกษา รุ่นที่ 11 ทุกท่านที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือตลอดการศึกษาระดับปริญญาโทมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา บุคคลอันเป็นที่รักเป็นแรงบันดาลใจ แรงขับเคลื่อนในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ที่ให้กำลังใจและการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานโดยทั้งคุณพ่อ สมหวัง หล้าคำ คุณแม่ทองจันทร์ หล้าคำ เป็นผู้สร้าง ผู้ถ่ายทอด ความรัก ความอบอุ่น ตลอดจนการดำเนินชีวิต ให้แก่ลูกและยังเป็นที่มาของความสำเร็จในการศึกษาสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ผู้เขียนขอน้อมรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้เขียนมีสติปัญญาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีผู้เขียนเพียรพยายามอย่างสุดกำลังความสามารถในการสร้างสรรค์ทั้งผลงานศิลปะและงานเขียนวิทยานิพนธ์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่สามารถจะทำได้สำหรับคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ “พาข้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ฉบับนี้ผู้เขียนขอให้ เป็น กตเวทิตา แต่บิดา มารดา ตลอดจนครูอาจารย์ที่เคารพทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

ทั้งนี้ข้าพเจ้ามีความปิติซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ด้วยความเมตตา ความกรุณาจากทุกท่าน ขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ประสบแต่สิ่งดีงาม ขอกราบขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ปานจิตต์ ชนะกานนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2.วัตถุประสงค์การสร้างสรรค์.....	3
3.แนวความคิดในการสร้างสรรค์.....	3
4.สมมุติฐานการศึกษา.....	3
5.ขอบเขตการสร้างสรรค์.....	3
6.ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์.....	4
7.นิยามศัพท์.....	4
8.วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	5
9.งบประมาณที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	5
10.ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	5
บทที่ 2	7
ข้อมูลและอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับผลงานสร้างสรรค์.....	7
1.ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์.....	7
2.อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นภาคอีสาน.....	8
2.1.ความเชื่อและประเพณี.....	8

2.2.อาชีพ	9
2.3.ภูมิปัญญาชาวบ้าน	9
2.4.เครื่องนุ่งห่ม	10
2.5.อาหารและวัฒนธรรมการกินของชาวอีสาน	14
3.อิทธิพลด้านเทคนิค	17
3.1 ศิลปะสื่อผสม	17
3.2 ศิลปะการแสดง (Perfomance)	25
4.อิทธิพลด้านศิลปกรรม	27
บทที่ 3	33
วิธีการดำเนินการสร้างสรรค์	33
1.แนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน	33
2.รูปแบบของการสร้างสรรค์	33
3.วิธีการดำเนินงาน วิจัยสร้างสรรค์	34
1.ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	39
1.1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว	39
1.2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา	40
1.3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 เอ็ดอ์ยูเอ็ดกิน	41
2.ผลงานวิทยานิพนธ์	42
2.1 ผลงานชุดที่ 1 “พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน	42
ผลงานชุดที่1 พาช้าว สำหรับอาหารในบ้าน	43
2.2 ผลงานชุดที่ 2 “พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน	44
ผลงานชุดที่2” พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน	45
2.3 ผลงานชุดที่ 3 “พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด	46
ผลงานชุดที่3” พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด	47

4.วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน	50
4.1 วัสดุที่ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	50
4.2 วัสดุที่ใช้ในการบันทึกและค้นคว้าข้อมูล	50
บทที่4.....	52
ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์	52
การสร้างสรรค์และการพัฒนาวิทยานิพนธ์	52
การพัฒนาผลงาน	54
1.ระยะก่อนวิทยานิพนธ์	54
1.1 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 1	54
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	55
ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชุด พาช้าว	55
1.2 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 2 ชุด หุ่นไล่กา.....	56
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	57
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุด หุ่นไล่กา.....	57
1.3 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 2 ชุด เอ็ดอู่เอ็ดกิน.....	58
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุด เอ็ดอู่เอ็ดกิน	59
2.ระยะช่วงวิทยานิพนธ์	60
สรุป62	
บทที่5.....	64
สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	64
1.อภิปรายผล	65
2.ลักษณะจุดเด่น การถ่ายทอด.....	66
ผลงานชุดที่หนึ่ง	66
ผลงานชุดที่สอง	67

ผลงานชุดที่สาม	68
3.ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	69
รายชื่อผลงานวิทยานิพนธ์	71
รายการอ้างอิง	73
ประวัติผู้เขียน	76

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 งานบุญข้าวประดับดิน	8
ภาพที่ 2 งานบุญผะเหวดชาวบ้านดงเค็ง จ.ร้อยเอ็ด	8
ภาพที่ 3 อาชีพ และเครื่องมือทำมาหากิน	9
ภาพที่ 4 เครื่องจักรสาน	10
ภาพที่ 5 ผ้าลายขิดไทย (กลุ่มทอผ้าบ้านโคกสว่าง)	11
ภาพที่ 6 ผ้ามัดหมี่	12
ภาพที่ 7 ผ้าไหมแพรวา กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน (ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทย)	12
ภาพที่ 8 ลายผ้าอีสาน	13
ภาพที่ 9 กินข้าวเถียงนา หมกปลาตุ๋ก หมกปลาน้อย บั้งปลา มากินน้ำกันแซบๆ!!	14
ภาพที่ 10 แกงหน่อไม้ใส่เห็ดหลายๆ แซ่บอีหลี	15
ภาพที่ 11 แจ่วพริกคั่ว กับข้าวพาแลงรสเด็ด แซ่บอีหลีได้อ	15
ภาพที่ 12 ชุดสูตรเด็ดมัดใจคนพิเศษ "ข้าวต้มมัด"	16
ภาพที่ 13 คนรักผัก : ตำส้ม - ส้มตำ กินอร่อย กินดี	16
ภาพที่ 14 Sponge Carpet 2	18
ภาพที่ 15 จุด	19
ภาพที่ 16 เส้นนอน	19
ภาพที่ 17 เส้นตั้ง	20
ภาพที่ 18 เส้นเฉียง	20
ภาพที่ 19 เส้นประ	20
ภาพที่ 20 พื้นผิวของหิน	21
ภาพที่ 21 พื้นผิวของเปลือกไม้	22
ภาพที่ 22 แสงและเงา	22
ภาพที่ 23 วรรณของสี	23

ภาพที่ 24 Space.....	23
ภาพที่ 25 วิกฤตการณ์ของชีวิตบนแผ่นดินอีสาน ดินแดง 160x200 ซม. พ.ศ.2546.....	24
ภาพที่ 26 เครื่องจักรสานชาวอีสาน จากจังหวัดร้อยเอ็ด	24
ภาพที่ 27 กระจดุมและลูกปัดสีสั้น	25
ภาพที่ 28 36 ปี ศิลปะแสดงสด “จุมพล อภิสุข” ศิลปิน Performance Art ยุคบุกเบิกของเมืองไทย	26
ภาพที่ 29 Pim-Chu CC0 1.0	26
ภาพที่ 30 Nick Cave, photographed in his Chicago studio on June 6, 2019. Renée Cox	27
ภาพที่ 31 Nick Cave – Soundsuit, 2011, mixed media, 86 x 48 x 39 inches.....	28
ภาพที่ 32 Nick Cave – Soundsuits, Heard	28
ภาพที่ 33 Balkan Baroque (1997).....	29
ภาพที่ 34 Life’s Work: An Interview with Marina Abramović by Alison Beard.....	29
ภาพที่ 35 ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง.....	30
ภาพที่ 36 รูปทรงแสงบนหอไตร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดย อ.ปรีชา เกาทอง	30
ภาพที่ 37 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดพาข้าว	35
ภาพที่ 38 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดหุ่นไล่กา.....	35
ภาพที่ 39 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดเห็ดอยู่เห็ดกิน.....	35
ภาพที่ 40 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “สำหรับอาหารในบ้าน”	36
ภาพที่ 41 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “บุญข้าวประดับดิน”	36
ภาพที่ 42 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “ประเพณีบุญผะเหวด”	37
ภาพที่ 43 ผ้าทอพื้นบ้านลายและสีต่าง ๆ.....	37
ภาพที่ 44 เครื่องจักรสานพื้นบ้านอีสาน	37
ภาพที่ 45 เทียบสีชิ้นส่วนผลงาน	38

ภาพที่ 46	ลองประกอบชิ้นงาน	38
ภาพที่ 47	การเทียบสีของปลาในผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว.....	39
ภาพที่ 48	ทดลองการจัดวางผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว	39
ภาพที่ 49	ทดลองประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา	40
ภาพที่ 50	ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา.....	40
ภาพที่ 51	ชิ้นงานประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน.....	41
ภาพที่ 52	ทดลองประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 หุ่นไล่กา	41
ภาพที่ 53	ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่1” พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน.....	42
ภาพที่ 54	ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่1” พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน	43
ภาพที่ 55	ทดลองประกอบงาน ชุดที่1” พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน.....	43
ภาพที่ 56	ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่2 “พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน.....	44
ภาพที่ 58	ทดลองประกอบงาน ชุดที่2” พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน.....	45
ภาพที่ 57	ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่2 “พาช้าว” บุญข้าวประดับดินที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564.....	45
ภาพที่ 59	ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่3 “พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด	46
ภาพที่ 60	ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่3 “พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด.....	47
ภาพที่ 61	ทดลองประกอบงาน ชุดที่3” พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด.....	47
ภาพที่ 62	ผลงานชุด พาช้าว.....	55
ภาพที่ 63	ผลงานชุด หุ่นไล่กา.....	57
ภาพที่ 64	ผลงานชุด เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน.....	59

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์อิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน	31
ตารางที่ 2 ตารางภาพร่างของผลงานสร้างสรรค์.....	35
ตารางที่ 3 ตารางรายละเอียดผลงาน.....	49
ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์การพัฒนาผลงาน.....	52
ตารางที่ 5 ตารางแสดงการวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภาคอีสานของประเทศไทยเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ก่อให้เกิดรูปแบบของประเพณีและวิถีชีวิตที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การแสดงออกเหล่านี้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของ ขนบธรรมเนียม การละเล่น การแต่งกาย การกินอาหาร การประกอบพิธีกรรม จารีตประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ที่มีการบอกเล่า และสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์ในธรรมเนียมปฏิบัติอีกหลายอย่างที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนอีสานในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อในวัฒนธรรม ประเพณีที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเพณีและวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มคนชุมชน สังคมที่แสดงออกในรูปแบบที่หลากหลายสะท้อนความเชื่อ วิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายในรูปแบบกิจกรรมทางพิธีกรรม การแสดง ข้าวของเครื่องใช้การดำรงชีวิตประจำวัน และอาหารการกินที่สะท้อนถึงภูมิศาสตร์ พืชพันธุ์ ซึ่งจะมีเอกลักษณ์จำเพาะถิ่น อาหารพื้นบ้านของไทยเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนไทย ในแต่ละท้องถิ่นทั้งในด้านวัสดุ ที่นำมาปรุง กรรมวิธีการปรุงรสชาติอาหาร เคล็ดลับและเทคนิคการประกอบอาหาร มีการสืบทอดต่อกันมาของแต่ละภาคดังนี้

ภาคเหนือ นิยมรับประทานอาหารรสไม่จัด ไม่นิยมใส่น้ำตาลโดยรสหวานส่วนใหญ่จะใช้ความหวานจากส่วนผสม เช่น ผักหรือเนื้อสัตว์ ทานคู่กับน้ำพริกที่มีหลายชนิด เช่น น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกอ่อน มีอาหารที่ขึ้นชื่อคือ ขนมน้ำเงินน้ำเงี้ยว

ในภาคกลาง เนื่องจากเป็นศูนย์รวมแห่งความอุดมสมบูรณ์ และวัฒนธรรมทำให้อาหารไม่เน้นไปทางรสชาติใดรสชาติหนึ่ง โดยจะเน้นเครื่องเทศเพื่อแต่งกลิ่นเฉพาะของอาหารและส่วนมากใช้กะทิเป็นส่วนประกอบ เช่น แกงเขียวหวาน ต้มยำ มัสมั่น ฯลฯ ทานคู่กับข้าวสวย

ส่วนของภาคใต้ มีพื้นที่ภูมิประเทศติดชายฝั่งทะเลผู้คนนิยมทำประมง พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น เหมาะกับการปลูกสละ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของภาคใต้ ทานคู่กับอาหารรสจัด กลิ่นฉุนจากเครื่องเทศ โดยเฉพาะขมิ้น เพื่อกลบกลิ่นคาวของอาหารทะเล เช่น แกงเหลือง แกงไตปลา เครื่องจิ้มก็คือ น้ำบูดูสามารถนำมาคลุกข้าวเรียกว่า ข้าวยำ

และสุดท้ายภาคอีสาน อาหารอีสานจะมีความเรียบง่าย มีรสเผ็ด เค็ม จัดจ้าน โดยมีอาหารหลักเป็นน้ำพริกต่าง ๆ ทานคู่กับผักพื้นเมือง สัตว์ต่าง ๆ ที่นำมาประกอบอาหารจะหาจากแหล่งธรรมชาติทั่วไป ข้าวที่นิยมบริโภคมากที่สุดคือ ข้าวเหนียว นำมาจัดรวมกันเป็นสำหรับข้าวเรียกว่า “พา

ข้าว” ที่จะมีรสชาติที่จัดจ้าน ความแปลกใหม่ของวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร คือ วัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่น ที่คนอีสานสามารถนำมาดัดแปลงเพื่อประกอบอาหาร เช่น โปรตีนจากสัตว์จำพวก กบ เขียด ไช้เม็ดแดงแมลงต่าง ๆ รวมถึงปลาน้ำจืด วัตถุดิบส่วนใหญ่จะได้จากธรรมชาติโดยเฉพาะทุ่งนาซึ่งการทำนาเป็นอาชีพหลักของชาวอีสาน นำวัตถุดิบมาผ่านกรรมวิธีปรุงโดยการ ย่าง เผา ปิ้ง คั่ว ต้ม ซึ่งปรุงโดยการใช้น้ำมัน กลิ่นเครื่องปรุงหลักที่แตกต่างเป็นเอกลักษณ์คือ ปลาแร่ จากการถนอมอาหารโดยการหมัก นำมาจัดเป็นสำหรับอาหาร เรียกว่า พาช้าว หากรับประทานอาหารในครอบครัวจะมีชื่อเรียกว่า พาช้าวในบ้าน ยังมีพาช้าวไหว้ผี ที่ใช้ในงานบุญข้าวประดับดิน เกิดจากความเชื่อเรื่องการไหว้ผี และบาปบุญคุณโทษ อย่างลึกซึ้ง รวมถึงพาช้าวเทวดา ซึ่งใช้ในงานบุญผะเหวด

ผู้สร้างสรรค์เป็นลูกหลานชาวอีสาน จากจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้ชีวิตตามวิถีชาวนา ถึงหน้าดำนา ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ จะพากันไปวิดปลา หากบ หาดเขียด จับปูนา แหะไช้เม็ดแดง มาให้ผู้ใหญ่ปรุงอาหาร ที่ส่งกลิ่นหอมของปลาแร่ ข้าวคั่ว น้ำต๋วยรสเปรี้ยว เผ็ด เค็ม จัดจ้าน จัดเป็นพาช้าวมาร่วมกันรับประทานเป็นกลุ่มใหญ่ในครอบครัว เรียกว่าพาช้าวในบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย น้ำพริก ผักชนิดต่าง ๆ ตามฤดูกาล ปลาหรือปูนาอย่าง พร้อมกับกระต๊อบข้าวเหนียวที่ขาดไม่ได้ ซึ่งแตกต่างจากพาช้าวไหว้บรรพบุรุษหรือพาช้าวผี ซึ่งประกอบไปด้วย ห่อข้าวน้อย อาหารคาวหวาน หมาก พลุและบุหรี และยังมีพาช้าวเทวดา จัดพาช้าวด้วยอาหารพิเศษเช่น ขนมจีนน้ำยาชนิดต่างๆ ข้าวต้มมัด และผลไม้ตามฤดูกาล หลังจากเสร็จพิธีในงานบุญต่าง ๆ ชาวบ้านจะมานั่งล้อมวงทานข้าวร่วมกัน พูดคุย ฟ้อนรำ ทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน ในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นเรื่องราวที่เติบโตมากับข้าพเจ้า เมื่อถึงอายุ 18 ปี ข้าพเจ้าได้เข้ามาศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้ชีวิตห่างไกลบ้านเกิด ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสรสชาติของอาหารต่าง ๆ มากมายแต่ก็มีอาจทำให้ลิ้มรสชาติที่อยู่ในความทรงจำคือ ภาสำหรับอาหารบ้านเกิดของข้าพเจ้า ที่มีความเรียบง่าย ถึงจะมีอาหารเพียงไม่กี่ชนิด แต่เป็นรสชาติที่ถูกปากถูกใจ มีรสสัมผัสที่ลึกซึ้งซึ้งซึ้งชิมซึ้งอยู่ในสายเลือดไม่ลืมเลือน

ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำวัสดุ เครื่องใช้ท้องถิ่น เช่น หวด กระดัง ไซ กระต๊อบข้าวเหนียว ฯ มาประสมประสานกับสิ่งทอ เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าซิด ผ้าขาวม้า ฯลฯ ที่เป็นกลิ่นอายอีสานแท้ มาเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมการกินของคนอีสาน เพื่อถ่ายทอดเป็นสำหรับอาหาร หรือเรียกเป็นภาษาอีสานว่า “พาช้าว” ทำให้หวนรำลึกถึงภาพความสุข ในวันเก่าๆ กลับมาได้อย่างชัดเจนอีกครั้ง

ผลงานสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ทำให้ผู้สร้างสรรค์รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้สะท้อนความทรงจำในวัยเด็ก ให้เกิดเป็นรูปร่าง ที่แสดงถึงสัญลักษณ์ความเป็นอยู่ โดยใช้วิธีการรับประทานอาหาร ผ่านองค์ประกอบจากกลิ่นอายของชาวอีสานแท้ ให้ผู้คนและลูกหลานชาวอีสานได้หวนนึกถึงความสุข ความเป็นอยู่อย่างอีสานได้อย่างชัดเจน ช่วยส่งเสริมให้คนไทยสำนึกถึงบ้านเกิดและอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม

2.วัตถุประสงค์การสร้างสรรค

1. เพื่อศึกษาข้อมูลและรูปแบบงานสร้างสรรค์ของงานทัศนศิลป์ ในการสื่อถึงเรื่องราว ความเชื่อความศรัทธา และความเป็นวิถีชีวิตที่มาจากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคอีสาน
2. เพื่อแสดงออกให้เห็นถึงเอกลักษณ์ ที่มีความโดดเด่นโดยใช้รูปทรงที่ ลวดทอนหรือเป็นรูปทรงนามธรรม จากสิ่งที่เห็นในประเพณีวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตผ่านการใช้ จินตนาการผนวก รูปทรง ให้เกิดเป็นผลงานที่สวยงามและประณีต
3. เพื่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการผ่านความเป็นอีสาน โดยใช้ ผ้าทอมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะแบบผสมผสาน

3.แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดจินตนาการที่มีมาจากความประทับใจในวัยเด็ก ที่ข้าพเจ้าได้เติบโตมาในวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน ได้ซึมซับความเป็นอีสาน ทั้งการดำรงชีวิต การพูดภาษาอีสาน การประกอบอาชีพ การกินอาหาร การสัมผัสประเพณีวัฒนธรรม รวมถึงการแต่งกาย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ข้าพเจ้าได้นำวัสดุ เครื่องใช้ท้องถิ่น เช่น หวด กระดิ่ง ไช กระติบข้าวเหนียว ฯ มาประสมประสานกับสิ่งทอ เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าขิด ผ้าขาวม้า ฯลฯ นำมาทำงานสื่อผสม อาศัยการสร้างสรรคผ่านจินตนาการต่อยอดให้เกิดรูปร่าง รูปทรง เรื่องราวและมุมมองใหม่ๆ การแสดงออกถึงความเป็นอีสาน ที่ผสมกันอยู่ในชิ้นงานสร้างสรรค์ที่บ่งบอกถึงความผูกพันในรากเหง้า ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จนตลอดถึงสะท้อนให้เห็นความรัก ความคิดคำนึงถึงภาพความทรงจำที่สวยงามในวิถีชีวิตที่ ไม่มีวันลบเลือน

4.สมมุติฐานการศึกษา

ผลงานสร้างสรรค์สะท้อนให้เห็นอีกมุมหนึ่งที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตอีสาน ที่นำมาสร้างสรรค์ผ่านลายทอผ้า ผ้าทอและอาหารในรูปแบบเอกลักษณ์อีสาน โดยมีเนื้อหาที่เน้นวิถีและความเป็นรากเหง้าของคนอีสานผ่านสำหรับอาหาร โดยอาศัยเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผ่านการปัก การติด การพับ การจัดวางองค์ประกอบให้เกิดน้ำหนัก มีระยะ การผสมสีจากลวดลายผ้าไหมต่าง ๆ ให้ความละเอียดประณีตอย่างสวยงามและถ่ายทอดความเป็นตัวตนของข้าพเจ้า

5.ขอบเขตการสร้างสรรค

การถ่ายทอดเรื่องราวการดำรงชีวิตของคนอีสานผสมผสานเทคนิคการจัดวางวัสดุเพื่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความแตกต่าง ที่สะท้อนความทรงจำในวัยเด็กของข้าพเจ้า ให้เกิดเป็นรูปร่าง

แสดงถึงสัญลักษณ์ความเป็นอยู่ โดยใช้รูปแบบการรับประทานอาหาร ด้วยองค์ประกอบจากสิ่งของ เฉพาะถิ่นของชาวอีสานแท้ ประกอบเป็นเรื่องราว โดยสอดแทรกเนื้อหา ทางความเชื่อความศรัทธา และความสามัคคีในชุมชน ข้าพเจ้าจึงนำเรื่องราวความประทับใจที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นโดยนำรูปแบบ เรื่องราวที่น่าสนใจ มาพัฒนาให้เกิดรูปร่าง รูปทรง ในภาพอุดมคติ และสร้างสรรค์ให้เกิดความ แตกต่าง จากความเป็นจริงด้วยการเพิ่มเติม จากจินตนาการเป็นส่วนใหญ่ และกระบวนการ สร้างสรรค์ ผ่านเทคนิค การตัดกระดาษ การพับผ้า การปัก การประดับ ทำให้เกิดมุมมองใหม่ที่ น่าสนใจมากขึ้น

6. ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการแต่งกาย อาหาร ประเพณี และความ เป็นอยู่ของชาวอีสาน
2. ศึกษาลายผ้าทออีสานในท้องถิ่นต่าง ๆ ในหลายๆจังหวัด
3. รวบรวมข้อมูลเนื้อหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ทดลอง เพื่อให้มีความแปลกใหม่
4. นำภาพร่างมาขยายเป็นผลงานจริงโดยพัฒนาเทคนิคเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับ เรื่องราวที่จะนำเสนอต่อไป

7. นิยามศัพท์

“พาข้าว” คือ สำหรับอาหารที่จัดเป็นชุดอาหาร ประกอบด้วยอาหารจากหลักและจานรองใน หนึ่งมือของคนภาคอีสาน

“พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” คือ รูปแบบการนำเสนอผลงานศิลปะแบบ สื่อผสม ในลักษณะของชุดอาหารของคนภาคอีสานตามวิถีชีวิตแนวคิดความเชื่อ ซึ่งประกอบไปด้วย อาหารจานหลัก จานรองในหนึ่งมือของคนอีสาน

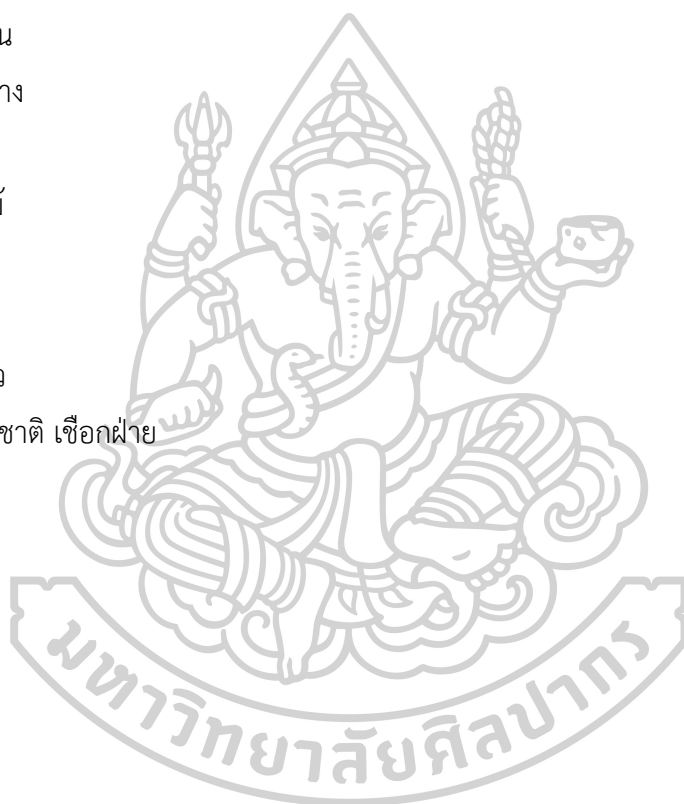
“พาข้าวในบ้าน” คือ ภาตอาหารของชาวอีสาน จัดภาตด้วยอาหารพื้นบ้านหลากหลายชนิด และนำมาสู่กันกิน(แบ่งบันกันกิน)ในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการล้อมวงกินกันตามรูปแบบของพาข้าวทำ ให้คนในครอบครัวได้เห็นหน้าพูดคุยกันได้ทั้งครอบครัว ส่งผลให้เกิดความใกล้ชิดและสัมพันธ์ที่ดีใน ครอบครัว

“บุญข้าวประดับดิน” คือ ประเพณีทางภาคอีสาน ที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ ล่วงลับไปแล้ว และสัตว์นรกหรือเปรต พาข้าวที่ใช้สำหรับประเพณีนี้เรียกว่า พาข้าวไหว้ผี ซึ่ง ประกอบด้วยอาหารคาวหวานจัดใส่กระชงเล็กๆ รวมกันนำมาวางใต้ต้นไม้โดยเกิดจากความเชื่อเรื่องภู ผี ปีศาจว่าจะมารับส่วนบุญกุศลนี้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาเรื่องบาปบุญคุณโทษ

“ประเพณีบุญผะเหวด”หรืองานบุญเทศน์มหาชาติ คือ ประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงพระเวสสันดร พระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญเพียรบารมีชาติสุดท้ายของพระองค์ก่อนจะเสวยชาติ และตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในภายหลัง พืชพันธุ์ที่ใช้สำหรับประเพณีนี้เรียกว่า พืชพันธุ์ไหว้เทวดา ซึ่งจะจัดถาดสวยงาม มีอาหารคาว หวาน หลากหลายและดอกไม้ประดับสวยงาม เกิดจากความเชื่อเรื่องเทวดาผู้มีบุญบารมี และการฟังเทศน์ฟังธรรมจะทำให้ตนมีความสุข ความเจริญ ตามหลักคำสอนของพระพุทธ

8.วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

- 1.ผ้าทอลายอีสาน ผ้าไหม
- 2.เครื่องจักรสาน
3. ผ้าตาข่ายบาง
4. ฟองน้ำ
- 5.โครงเฟรมไม้
6. กรรไกร
7. เข็ม , ด้าย
8. กาว,ปืนกาว
- 9.เชือกสีธรรมชาติ เชือกฝ้าย
10. ดินสอ
11. ไม้ดัด
- 12.ไหมพรม
- 13.ลวด
14. เลื่อม
15. กระดุม

9.งบประมาณที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ค่าวัสดุ-อุปกรณ์

- ค่าทอผ้าอีสาน และเครื่องจักรสาน หลากหลายแบบ 15,000 บาท
- ค่าอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ 5,000 บาท
- ค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูล 5,000 บาท

10.ประโยชน์ที่จะได้รับ

จากผลงานสร้างสรรค์ เกี่ยวกับวิถีชีวิตอีสาน ในหัวข้อ “พืชพันธุ์” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบ

ผลงานสร้างสรรค์ เพื่อบอกแนวคิดเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนอีสานในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ข้าพเจ้าสัมผัสและติดตรึงอยู่ในความทรงจำไม่เคยลบเลือนหายไป ไม่ว่าจะผ่านไปนานสักแค่ไหน ให้ผู้ที่ได้ชมรู้สึกภาคภูมิใจ ระลึกถึงและรักษาให้คงอยู่ โดยใช้วิธีการรับประทานอาหาร ผ่านองค์ประกอบจากกลิ่นอายของชาวอีสานแท้ ให้ผู้คนและลูกหลานชาวอีสานได้หวนนึกถึงความสุข ความเป็นอยู่อย่างอีสานได้อย่างชัดเจน ช่วยส่งเสริมให้คนไทยสำนึกรักบ้านเกิดและอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม

บทที่ 2

ข้อมูลและอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับผลงานสร้างสรรค์

จากแรงบันดาลใจด้านวัฒนธรรมชาวอีสาน ก่อเกิดการสร้างสรรค์ผลงานและพัฒนาเพื่อให้เกิดความสวยงามเพื่อให้ผู้ชมได้รับอรรถรสในการรับชมอย่างลึกซึ้งและเข้าถึงความหมายของผลงานนั้นจำเป็นต้องค้นคว้าและทำการศึกษาองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ในหลายๆด้าน รวมถึงการศึกษาผลงานจากศิลปินมากมายเพื่อนำมาปรับใช้ในงานสร้างสรรค์ให้เกิดมิติ และความสวยงามแบบใหม่ที่จะช่วยสื่อความหมายและสัมผัสได้ถึงความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็นการศึกษาด้านต่างๆ ดังนี้

1. อิทธิพลต่อความคิดและแรงบันดาลใจ
2. ทฤษฎีและเทคนิคที่เกี่ยวข้อง
3. อิทธิพลทางด้านศิลปกรรม

1. ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

การถ่ายทอดจินตนาการที่เกิดจากความประทับใจในวัยเด็ก ที่ได้เติบโตมาและใช้ชีวิตในวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกายด้วยผ้าถุงที่ชาวบ้านในหมู่บ้านถักทอ การประกอบอาหารสดใหม่จากท้องนา บ่อปิ้งหรือสวนหลังบ้าน แล้วนำมาแบ่งกันกินในครัวเรือนไปถึงแบ่งปันแลกเปลี่ยนกันกับเพื่อนบ้าน การประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ทำให้เห็นความสามัคคีของคนในชุมชนจากการลงแขกเกี่ยวข้าว ไปจนถึงสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม แสงแดด ต้นไม้เล็ก ใหญ่ที่ยังคงมีให้เห็นทั่วไป หรือแม้แต่ผู้คนที่มีความแตกต่างมีความใสซื่อบริสุทธิ์ ดำรงชีวิตตามธรรมชาติ มีความรักใคร่กลมเกลียว การทักทายและรู้จักกันของคนทั้งหมู่บ้านทำให้มีความรู้สึกเหมือนทุกคนเป็นคนในครอบครัวด้วยการสื่อสารด้วยภาษาอีสาน ความเป็นอยู่เรียบง่ายนี้ก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ความศรัทธาที่ดั่งงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สิ่งต่างๆทั้งหลายเหล่านี้ที่ผู้สร้างสรรค์ได้สัมผัสสร้างความประทับใจให้ลูกหลานชาวอีสานได้หวนคิดถึงต้นน้ำหรือจุดกำเนิดของชีวิตที่ฝังรากลึกอยู่ในสายเลือด ไม่มีวันลบเลือนก่อให้เกิดความสุข และเป็นกำลังใจในการใช้ชีวิตทุกครั้งที่ยังคิดถึง โดยเฉพาะความสุขที่ได้ล้อมวงร่วมกันรับประทานอาหารฟั่งเรื่องเล่า ร้องเล่นเต้นรำกันในงานบุญ งานประเพณีในหมู่บ้าน หรือแม้แต่แค่การรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัวก็สร้างความสุขความอบอุ่น ที่มีอาจหาสิ่งใดมาเปรียบได้ และยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจเสมอ ก่อให้เกิดเป็นแนวคิดและแรง

บันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่จะท่อนภาพจำและความสุขเหล่านี้ให้ผู้รับชมเข้าถึงและสัมผัสได้ถึงความเป็นวัฒนธรรมอีสานที่อบอุ่นและสวยงาม

2.อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นภาคอีสาน

2.1.ความเชื่อและประเพณี

ภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่เป็นอารยธรรมโบราณ ประชากรที่อาศัยอยู่ส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายลาวและเชื้อสายเขมร มีคตินิยมผูกแน่นอยู่กับประเพณีโบราณมีการรักษาสืบทอดต่อกันมา จึงเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมประเพณีที่ผสมผสานความเชื่อถือในเรื่องของการนับถือเทวดา ผีสง่า และคติทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกันเช่น ประเพณีบุญข้าวประดับดิน ประเพณีบุญผะเหวด ประเพณีผีตาโชน

ภาพที่ 1 งานบุญข้าวประดับดิน
งานบุญข้าวประดับดิน บ้านดงบัง ต.น้ำปลีก อ.เมืองอำนาจเจริญ
ชุดสารคดีชุด "สักการะ" ตอน ข้าวประดับดิน
ที่มา "ทีวีชุมชน" วันจันทร์ที่ 26 กันยายน 2559
เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/pRU6joKzc7s>

ภาพที่ 2 งานบุญผะเหวดชาวบ้านดงเค็ง จ.ร้อยเอ็ด

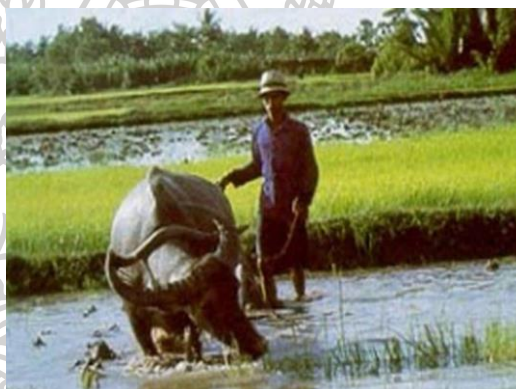
ที่มา จักรมนตรี ชนะพันธ์วันศุกร์ที่ 16 เมษายน พ.ศ.2564

เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_6667

ผู้สร้างสรรค์ได้นำความเชื่อของชาวอีสาน ถ่ายทอดรูปแบบผลงานให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวอีสาน ผ่านพหุขั้ว ที่ใช้ในการประกอบพิธีต่างๆ ตามความเชื่อ จัดระดับความสำคัญและเอกลักษณ์ที่แตกต่าง คำนึงถึงองค์ประกอบผ่านการใช้เทคนิคต่างๆจนเกิดเป็นผลงานใหม่ที่สวยงาม

2.2. อาชีพ

ภาคอีสานเป็นดินแดนที่ราบสูงที่กว้างใหญ่ มีแม่น้ำสำคัญๆ ไหลผ่าน เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี จึงเหมาะกับการทำเกษตรกรรม ทำนาปลูกข้าวเป็นหลัก และทอผ้าเป็นงานรองเพื่อตัดเสื้อผ้าใช้เองในครัวเรือน มีบางหมู่บ้านที่ปลูกฝ้าย เลี้ยงไหม เพื่อทอเป็นผ้าฝ้ายทำเครื่องนุ่งห่ม ส่งขายเป็นอาชีพเสริม

ภาพที่ 3 อาชีพ และเครื่องมือทำมาหากิน

ที่มา ทิดหมู มั่งม่วน : วันอังคาร, 11 พฤษภาคม 2564

เข้าถึงได้จาก <https://www.isangate.com/new/isan-vocation.html>

อาชีพของชาวอีสาน คือการทำนา ซึ่งอาชีพนี้เป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมอีสานมากมาย ทั้งประเพณี ความเชื่อ การแสดง การละเล่น การแต่งกาย ข้าวของเครื่องใช้ รวมไปถึงวิถีความเป็นอยู่ จึงเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมอีสานซึ่งเป็นบ่อเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ของผู้สร้างสรรค์

2.3. ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล ตลอดจนเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ไม้ไผ่ที่มีคุณสมบัติ ทน เหนียว แต่ง่ายต่อการตัด ตัดแต่ง ถัก ทอ ซึ่งมีมากในภาคอีสานทำให้ชาวบ้านนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้สอยในครัวเรือน ซึ่งจะสอดคล้องตามความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย อาศัยพึ่งพาธรรมชาติ นำวัสดุจากธรรมชาติมาสานเป็นของใช้มากมายเช่น กระจิบข้าวเหนียว หวดนึ่ง ข้าวเหนียว สุ่มไก่ ข้องใส่ปลา เป็นต้น ซึ่งเครื่องจักสานจะมีลวดลายการถัก ทอ รูปแบบและวิธีการสานแตกต่างกันออกไป เช่น กระจิบข้าวมีรูปร่างทรงกระบอกคล้ายกระป๋องไม่มีขา มีเพียงส่วนตัวกระจิบ และส่วนฝาเท่านั้น ใช้วิธีการสอดด้วยตอกไม้เขี้ยว ซึ่งจะต่างจากกระจิบข้าวของภาคเหนือ

ภาพที่ 4 เครื่องจักสาน

ที่มา นายธนพร ชั่วชมเกต

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/klumxachiphthiyhatthkrm/kheruxng-caksan>

ความสวยงามของเครื่องจักสาน ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวอีสาน ถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ที่ได้สัมผัสมาตั้งแต่ยังเด็ก จึงง่ายต่อการนำมาสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดเป็นมิติใหม่แต่ยังคงกลิ่นอายความเป็นวัฒนธรรมอีสานอยู่ เมื่อผู้ใดได้เห็นก็สามารถรับรู้ได้ทันที ผู้สร้างสรรค์จึงนำเครื่องจักสานมาประกอบการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ด้วย

2.4. เครื่องนุ่งห่ม

ชาวอีสานถือว่าการทอผ้าเป็นกิจกรรมยามว่างหลังจากฤดูการทำนา “ยามว่างจากงานในนา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายจักสาน ” สืบทอดกันมาผ่านการจดจำและปฏิบัติจากวัยเด็กทั้งลวดลายสีสันทัน การย้อมและการทอผ้าที่ทอด้วยมือจะนำไปใช้ตัดเย็บทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม หมอน ที่นอน ผ้าห่ม ผ้าที่ทอขึ้นจำแนกออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ผ้าทอสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน จะเป็นผ้าพื้นไม่มีลวดลาย เพราะต้องการความทนทานจึงทอด้วยฝ้ายย้อมสีตามต้องการ
2. ผ้าทอสำหรับโอกาสพิเศษ เช่น ใช้ในงานบุญประเพณีต่างๆ งานแต่งงาน งานพ้อนรำ ผ้าที่ทอจึงมักมีลวดลายที่สวยงามวิจิตร ประณีต มีหลากหลายสีสัน

ลวดลายและชนิดผ้าทออีสาน

การแต่งกายนิยมใช้ผ้าทอ จากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ฝ้าย ใยมะพร้าว ทอด้วยมือ ซึ่งเป็นวิถีของคนชาวอีสาน ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผ้าทออีสาน แบ่งตามเทคนิคการผลิตได้ดังนี้

1. ผ้าขิด เกิดจากการใช้ด้ายพุ่งพิเศษเพื่อใส่สีและลวดลายต่างจากสีพื้น โดยใช้ไม้ค้ำสำหรับทอลายขิด เรียกว่า "การเก็บขิด" มีหน้าที่ยกด้ายเส้นยืนให้สลับกันเป็นลวดลาย โดยลวดลายขิดมีลักษณะเหมือนกันตลอดหน้าผ้า ผ้าขิดมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ประเพณีท้องถิ่นจากลวดลายประกอบกับกรรมวิธีผลิต มีวิธีการที่ซับซ้อน ใช้ความพยายามและความอดทนในการทอให้เป็นผืนผ้า จึงถือว่าผ้าขิดเป็นของสูง ไม่นิยมใช้ผ้าขิดเป็นผ้านุ่งที่ต่ำกว่าเอา

ภาพที่ 5 ผ้าลายขิดไทย (กลุ่มทอผ้าบ้านโคกสว่าง)

ที่มา องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดอุบลราชธานี

เข้าถึงได้จาก <http://www.nonswang.go.th/our-local/otop/item/37-otop-1>

2. ผ้ามัดหมี่ ผ้าที่ทอจากด้ายหรือไหมที่ผูกมัดแล้วย้อมโดยการขิดผูกให้เป็นลวดลาย แล้วนำไปย้อมสีก่อนทอ เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่นิยมทำกันมานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ภาพที่ 6 ผ้ามัดหมี่

ที่มา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เข้าถึงได้จาก <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/traditional-craftsmanship/241-craft/75-----m-s>

3.ผ้าไหมแพรวา เกิดจากชาวภูไทที่อาศัยอยู่ส่วนเหนือของประเทศลาวและเวียดนาม อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคอีสานของไทยโดยเฉพาะจังหวัดกาฬสินธุ์ ผ้าไหมมีความยาวขนาด 1 วา ชาวกาฬสินธุ์นิยมใช้เป็นผ้าสไบ ผ้าโพกหัว หรือผ้าพันคอ เฉพาะในโอกาสสำคัญเท่านั้น ซึ่งอาจจะแสดงถึงฐานะทางสังคมในแง่การมีผ้าสวยงาม มีคุณค่าเป็นสมบัติติดกาย เฉพาะผ้าแพรวาของชาวภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นมีลวดลายวิจิตรงดงาม ต้องใช้ความสามารถและเวลาในการทอมาก ด้วยเป็นลายผสมระหว่างลายขิดและลายจก บางผืนอาจต้องใช้เวลานานกว่า 3 เดือน เช่น ลายนาค จากความเชื่อเรื่องพญานาคเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ในลุ่มน้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของชาวอีสาน

ภาพที่ 7 ผ้าไหมแพรวา กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน (ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทย)

ที่มา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เข้าถึงได้จาก <http://i-san.tourismthailand.org/6893/>

ลักษณะเด่นและคุณค่าเชิงรูปธรรม

ลายผ้าอีสาน มีลักษณะเป็นลวดลายกราฟิกเรขาคณิต ซึ่งเกิดจากวิธีการทอที่เกิดจากการขัดกันของเส้นพุ่งและเส้นยืน โดยมีรูปแบบลวดลายเกิดจากจินตนาการของผู้ทอ ในการประยุกต์จากสิ่งรอบตัว ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์ พันธุ์ไม้ สิ่งของเครื่องใช้ ความเชื่อและศาสนา อาทิ ลายดอกแก้วลายต้นสน ลายโคมห้า ลายโคมเจ็ด ลายบายศรี ลายกวาง ลายนกยูง ลายเต่า ลายพญานาค ใช้เทคนิคการทอแบบต่างๆ โดยวัสดุที่ใช้แต่ดั้งเดิมมี 2 ชนิด คือ ไหม ที่ให้ผิวสัมผัสเงามัน และฝ้าย ที่ให้ผิวสัมผัสด้านหรือเป็นลายนูนที่เกิดจากการเพิ่มเส้นพุ่งของการขีด การใช้สีแต่ดั้งเดิมมาจากการย้อมสีธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ แก่นไม้ เมล็ด ดอก ได้แก่ ครั่ง จึงมีสีหลักเป็นโทนธรรมชาติ เช่น สีครามจากต้นคราม สีแดงจากครั่ง สีเหลืองจากต้นแค สีดำจากมะเกลือ เป็นต้น

ภาพที่ 8 ลายผ้าอีสาน

ที่มา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เข้าถึงได้จาก <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/traditional-craftsmanship/241-craft/75----m-s>

ความประณีต เอกลักษณะลวดลายที่โดดเด่น สีเส้นที่สวยงามจากธรรมชาติบนผ้าทอ เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเป็นอีสานได้อย่างลงตัว และถือเป็นสิ่งที่สามารถพบเจอได้ง่ายจากชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดภาพจำของคนทั่วไปเมื่อได้เห็นผ้าทอเหล่านี้ว่าเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวอีสานแน่นอน ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจในการนำผ้าทอที่สวยงามและสีเส้นที่โดดเด่นนี้มาประกอบการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ด้วย เพื่อให้ผู้ชมเข้าถึงความหมายของผลงานได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.5.อาหารและวัฒนธรรมการกินของชาวอีสาน

เนื่องจากภาคอีสานมีความแห้งแล้งและมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์นัก เมื่อถึงหน้าแล้งก็จะแล้งจัด เมื่อถึงหน้าฝนก็จะน้ำท่วม เพราะฉะนั้นการใช้ชีวิตของชาวบ้านจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับทั้งสภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ จึงนิยมรับประทานอาหารประเภทที่หาได้ง่ายตามท้องถิ่น เช่น พืช ผัก ที่ปลูกเอง ผลไม้ป่า และมีการทำการเกษตร ปลูกข้าว ทำนา เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาชีพและอาหาร โดยรสชาติที่จัดจ้านของอาหารอาจเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของลาว ประกอบกับคนอีสานเชื่อว่าการรับประทานอาหารที่เผ็ดร้อนทำให้ร่างกายแข็งแรงและทำให้มีเรี่ยวแรงในการทำไร่ทำนา ขึ้นชื่อว่าเป็นอาหารอีสานก็จะมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของรสชาติ และวัตถุดิบที่เป็นที่นิยมและติดใจผู้คนทุกภาค

อาหารอีสานแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1.อาหารประเภทปิ้ง ย่าง เช่น ปิ้งไก่ ปิ้งกบ ปิ้งเขียด ปิ้งอึ่งอ่าง

ภาพที่ 9 กินข้าวเหนียว หมกปลาตุก หมกปลาน้อย ปิ้งปลา มากินน้ำกั้นแซบๆ!!

ที่มา Sang Shaling

เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/pin/725712927428189034>

2.อาหารประเภทแกง เช่น แกงไก่ใส่หน่อไม้ส้ม แกงไก่ใส่ฟักทอง แกงหน่อไม้ แกงอ่อมเนื้อใส่ มะเขือ แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง ฯลฯ

ภาพที่ 10 แกงหน่อไม้ใส่เห็ดหลายๆ แสบอีหลี
 ที่มา จันทร์ เจ้าเอย (กับข้าวกับปลาโอ 077)
 เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/6vGZfzMUQZs>

3.อาหารประเภทเครื่องจิ้มน้ำพริกเช่น น้ำพริกแจ่วบอง น้ำพริกปลาร้า น้ำพริกปลานึ่ง ซุปมะเขือ
 ซุปขนุน ซุปหน่อไม้ ฯลฯ

ภาพที่ 11 แจ่วพริกคั่ว กับข้าวพาลงรสเด็ด แสบอีหลีเด้อ
 ที่มา pakkad13 December 2016

4.อาหารประเภทของหวาน เช่น แกงบวดฟักทอง แกงบวดมันเทศ แกงบวดถั่วดำ ขนมสามเหลี่ยม
 (ขนมเทียน) ขนมข้าวต้มมัด

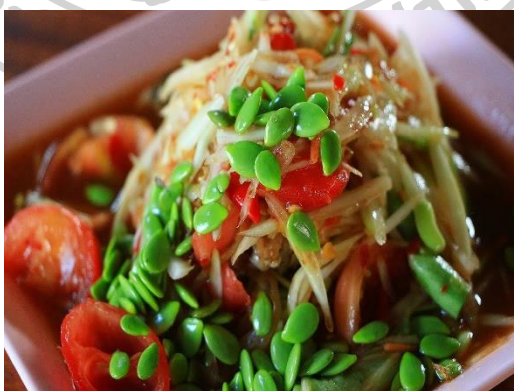

ภาพที่ 12 ชุดสูตรเด็ดมัดใจคนพิเศษ "ข้าวต้มมัด"

ที่มา บล็อกเล่าเก้าสิบ โดยTescolotus.com. 6 มิถุนายน 2561

เข้าถึงได้จาก <https://www.tescolotus.com/blog/view/734>

5.อาหารประเภทตำ เช่น ส้มตำปูปลาร้า ตำถั่ว ตำกล้วยตานี เป็นต้น

ภาพที่ 13 คนรักผัก : ตำส้ม – ส้มตำ กินอร่อย กินดี

ที่มา สุมิตรา จันทร์เงา นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้านวันที่ 16 มีนาคม 2559

เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_72823

หากจะกล่าวถึงอาหารการกินของคนอีสาน หลายคนคงรู้จักคุ้นเคยและได้ลิ้มชิมรส กันมา บ้างแล้ว ชาวอีสานมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายเช่นเดียวกับการรับประทานอาหารอย่างง่าย ๆ มักจะรับประทานได้ทุกอย่าง โดยแต่ละมื้อจะประกอบด้วยอาหารง่ายๆเพียง 2-3 จานซึ่งทุกมื้อ จะต้องมีส่วนประกอบหลักพวกเนื้อส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อปลา หรือเนื้อวัว เนื้อควาย ความพึงพอใจในรสชาติอาหารของชาวอีสานนั้นไม่มีตายตัวแล้วแต่ความชอบของบุคคล ซึ่งจะจัดสำหรับ อาหารแตกต่างกันไปตามความสำคัญของโอกาสนั้นๆ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานใน ครั้งนี้ตามความเชื่อ และพิธีการ ความสำคัญของพวข้าวต่างๆ มีรูปแบบและองค์ประกอบที่แตกต่าง กันแต่ยังคงบ่งบอกถึงวัฒนธรรมอีสานผ่านอาหารที่รับประทานได้อย่างดีเยี่ยม

3.อิทธิพลด้านเทคนิค

การสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ศิลปะสื่อผสม(Mix Media) และศิลปะการแสดง(Performance Art)ก่อให้เกิดอรรถรส สร้างความน่าสนใจและเข้าถึงผลงานศิลปะของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง เกิดจากการค้นคว้าหาข้อมูล ตัวอย่างและวิธีการการสร้างสรรคผลงานของศิลปินจากที่กล่าวมา สอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้

3.1 ศิลปะสื่อผสม

(Mixed Media Art) คำว่า ศิลปะสื่อประสม หรือ ศิลปะสื่อผสม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์ สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้เทคนิคและวิธีการของศิลปะทางด้านทัศนศิลป์หลาย ๆ แขนงมาผสมผสานทำให้เกิดผลงานที่อยู่ในชั้นเดียวกัน เน้นหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจของผู้สร้าง ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานสื่อผสมสามารถหาได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุที่ได้จากพืช สัตว์ และแร่ วัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ โลหะ ซึ่งนี่ก็ออกแบบหลายๆท่านได้พยายามศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับศิลปะสื่อผสมเพื่อที่จะนำมาออกแบบผลงานของตัวเองให้มีจุดเด่นและดึงดูดคนดูให้มีความ น่าสนใจในผลงานของเขาให้มากที่สุด ปัจจุบันนี้ศิลปะทางด้านสื่อผสมมีการนำแนวความคิดทางด้าน นี้มาใช้กันมากในด้านธุรกิจ เพราะสามารถที่จะผลิตผลงานสามมิติออกมาดึงดูดคนดูนั่นเอง ซึ่งที่เรา เห็นโดยส่วนใหญ่ทุกวันนี้ก็อย่างเช่น ภาพยนตร์ 3 มิติ

ภาพที่ 14 Sponge Carpet 2

ที่มา WE MAKE CARPETS

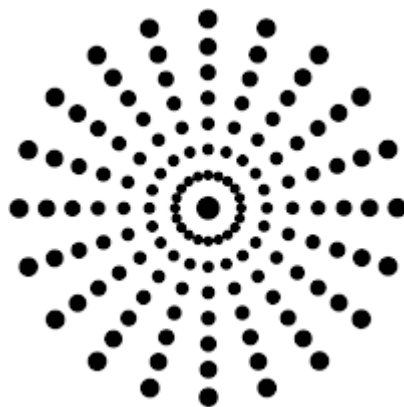
เข้าถึงได้จาก <http://www.wemakecarpets.nl/Sponge-Carpet-2>

WE MAKE CARPETS เป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิค Mix Media จากการนำวัสดุต่างๆ เช่น ฟองน้ำ ดินสอ ลูกโป่ง กระดาษใช้แล้ว มาประยุกต์สร้างสรรค์เป็นผลงาน ลวดลายของพรมเช็ดเท้าซึ่ง การสร้างสรรค์นี้จะต้องใช้องค์ประกอบของทัศนธาตุเพื่อให้การสร้างสรรค์สมบูรณ์แบบ

ทัศนธาตุ แห่งการมองเห็นหรือส่วนประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในงานศิลปะหรือทัศนศิลป์ได้แก่ จุด เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว เป็นต้น โดยเราสามารถนำส่วนประกอบแต่ละอย่างมาสร้าง เป็นงานศิลปะได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งก็จะให้ความรู้สึกในการมองเห็นที่แตกต่างกันไป ทัศนธาตุ สามารถสร้างอารมณ์ต่าง ๆ ให้กับคนดู จึงเป็นความรู้พื้นฐาน นับตั้งแต่ จุด เส้น รูปร่าง- รูปทรง แสง เงา น้ำหนักอ่อน – แก่ สี พื้นผิว มักมีปรากฏอยู่ในความงามอันละเอียดอ่อนของธรรมชาติทั้งสิ้น

ฉะนั้นการรู้จักสังเกตธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวและการรู้จักเลือกสรรส่วนประกอบจาก ธรรมชาติมาจัดองค์ประกอบทางศิลปะนั้นจึงเป็นวิธีที่ง่ายและดีที่สุดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทัศนธาตุประกอบด้วย

1.จุด (point) หมายถึงสิ่งที่ปรากฏบนพื้นระนาบที่มีขนาดเล็กที่สุด ไม่มีความกว้าง ความยาว ความสูง ความหนา หรือความลึก จุดเป็นทัศนธาตุที่เล็กที่สุดและมีมิติเป็นศูนย์ จุดสามารถ แสดงตำแหน่งได้ เมื่อมีบริเวณว่างรองรับ จุดถือเป็นทัศนธาตุหรือพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดในการสร้างงาน ทัศนศิลป์ จุดเป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่นๆ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรงและพื้นผิว ค่าความอ่อนแก่ แสงเงา เราสามารถพบเห็นจุดได้โดยทั่วไปในธรรมชาติ เช่น ดวงดาวบนท้องฟ้า บนส่วนต่างๆของผิว พืชและสัตว์ บนก้อนหิน พื้นดิน ฯลฯ

ภาพที่ 15 จุด

ที่มา teeranat47152

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/teeranat471522/art-elements-xngkh-prakxb-thasn-silp/1-cud-point-dot>

2. เส้น (Line) หมายถึง ทักษะธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุกๆแขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ เส้นที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่เส้นตรงและเส้นโค้ง สามารถนำมาสร้างให้เกิดเป็นเส้นใหม่ที่ทำให้ความรู้สึกที่แตกต่างทั้งช่วยแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกของศิลปินด้วย เส้นแต่ละชนิดก็มีความหมายแตกต่างกัน ดังเช่น

2.1 เส้นนอน ให้ความรู้สึกกว้างขวาง เจริญสงบ นิ่ง ราบเรียบ ผ่อนคลายสบายตา

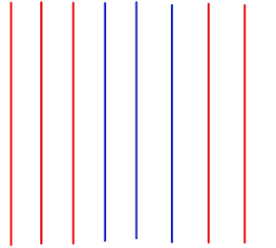

ภาพที่ 16 เส้นนอน

ที่มา Subjects Art

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/subjectsart02/sen-line>

2.2 เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกสูงสง่า มั่นคง แข็งแรง รุ่งเรือง

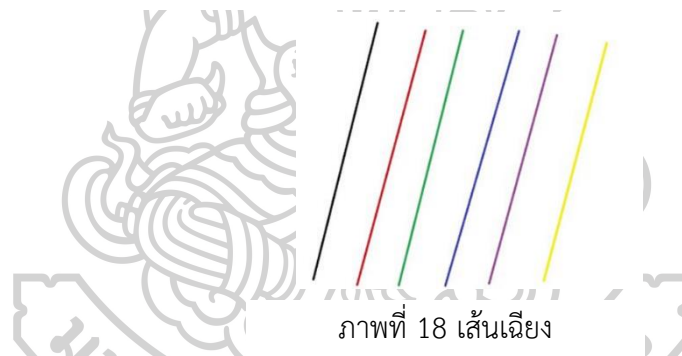
ภาพที่ 17 เส้นตั้ง

ที่มา Subjects Art

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/subjectsart02/sen-line>

2.3 เส้นเฉียง ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง เคลื่อนไหว รวดเร็ว แปรปรวน

ที่มา Subjects Art

ภาพที่ 18 เส้นเฉียง

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/subjectsart02/sen-line>

2.4 เส้นประ ให้ความรู้สึกไม่ต่อเนื่อง ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน

ภาพที่ 19 เส้นประ

ที่มา Subjects Art

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/subjectsart02/sen-line>

เส้นกับความรูสึกที่กล่าวมานี้เป็นเพียงแนวทางหนึ่ง ไม่ใช่ความรูสึกที่ตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ร่วมกับส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น เส้นโค้งคว่ำลง ถ้านำไปเขียนเป็นภาพปากในใบหน้า การ์ตูนรูปคน ก็จะให้ความรูสึกเศร้า ผิดหวัง เสียใจ แต่ถ้าเป็นเส้นโค้งหงายขึ้น ก็จะให้ความรูสึก อารมณ์ดี เป็นต้น

3. รูปร่าง-รูปทรง (Shape -Form)

รูปร่าง (Shape) คือ รูปแบน ๆ มี 2 มิติ มีความกว้างกับความยาวไม่มีความหนาเกิดจาก เส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขตของรูปต่าง ๆ เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม หรือ รูปอิสระที่แสดง เนื้อที่ของผิวที่เป็นระนาบมากกว่าแสดงปริมาตรหรือมวล

รูปทรง (Form) คือ รูปที่ลักษณะเป็น 3 มิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาว แล้ว ยังมีความลึก หรือความหนา นูน ด้วย เช่น รูปทรงกลม ทรงสามเหลี่ยม ทรงกระบอก เป็นต้น ให้ความรูสึกมีปริมาตร ความหนาแน่น มีมวล ที่เกิดจากการใช้ ค่าน้ำหนัก หรือการจัดองค์ประกอบ ของรูปทรง หลายรูปรวมกัน

4. พื้นผิว (texture) หมายถึง ลักษณะภายนอกของวัตถุที่เรามองเห็นและสัมผัสได้ภาพที่มี ลักษณะพื้นผิวที่แตกต่างกันจะให้ความรูสึกสนุกสนานตื่นเต้นและมีชีวิตชีวา พื้นผิวสามารถก่อให้เกิด ความรูสึกในลักษณะต่าง ๆ กันเช่น หยาบ ละเอียด มันวาว ด้าน และขรุขระ เป็นต้น

ภาพที่ 20 พื้นผิวของหิน

ที่มา หลักการออกแบบวัสดุกราฟิกและงานศิลปะกราฟิก มจพ.

เข้าได้ถึงจาก http://www.ideaazign.com/port/graphic/content0302_07.htm

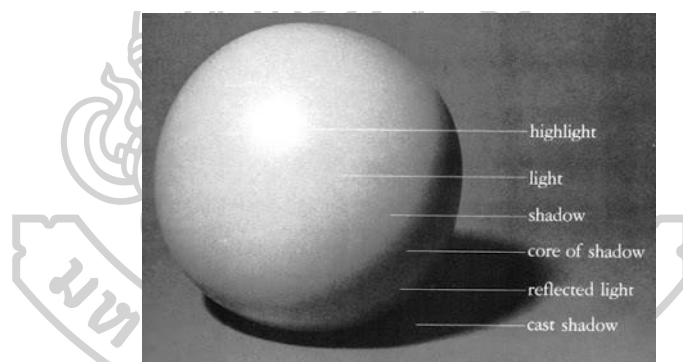

ภาพที่ 21 พื้นผิวของเปลือกไม้

ที่มา หลักการออกแบบวัสดุกราฟิกและงานศิลปะกราฟิก มจพ.

เข้าได้ถึงจาก http://www.ideaazign.com/port/graphic/content0302_07.htm

5. แสงและเงา (Light and Shadow) หมายถึง ค่าความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุหรือความอ่อน- ความเข้มมากกระทบสายตาทำให้ภาพนั้นเกิดความเหมือนจริง เป็น 3 มิติ

ภาพที่ 22 แสงและเงา

ที่มา Unknown ที่ 01:20 16 สิงหาคม พ.ศ. 2559

เข้าได้ถึงจาก <http://basicdrawingarts.blogspot.com/2016/08/highlight-light-shade-1.html>

6. สี (Color) หมายถึง สิ่งที่เราสัมผัสอยู่ทั่วไปรอบ ๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะเป็สีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติหรือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สีทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างมากมาย เช่น ทำให้รู้สึกสดใส ร่าเริง ตื่นเต้น หม่นหมอง หรือเศร้าซึมได้ เป็นต้น

วรรณะของสี(Tone) จากวงจรสีธรรมชาติในทางศิลปะได้มีการแบ่งวรรณะของสี ออกเป็น 2 วรรณะ คือ สีวรรณะร้อน ได้แก่สีที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นหรือร้อน เช่น สีเหลือง ส้ม เหลือง ส้ม ส้มแดง แดง ม่วงแดง เป็นต้น ส่วนสีวรรณะเย็น ได้แก่ สีที่ให้ความรู้สึกเย็น สงบ สบาย เช่น สีเขียว เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน น้ำเงิน ม่วงน้ำเงิน ม่วง เป็นต้น

ภาพที่ 23 วรรณะของสี
ที่มา Nana 3 ต.ค. 2020

เข้าได้ถึงจาก <https://lifestyle.campus-star.com/knowledge/154606.html>

7.บริเวณว่าง (SPACE) หมายถึง ช่องว่างหรือพื้นที่ว่างที่ล้อมรอบ รูปร่าง รูปทรง ระยะห่างระหว่างรูปร่างกับรูปร่าง รูปทรงกับรูปทรง และพื้นที่ว่างภายใน รูปทรง บริเวณว่างเหล่านี้จะช่วยให้รูปภาพมีลักษณะปลอดโปร่ง สบายตา ดูไม่อึดอัด ทึบตัน ให้ความรู้สึกแปลกใหม่และผ่อนคลาย

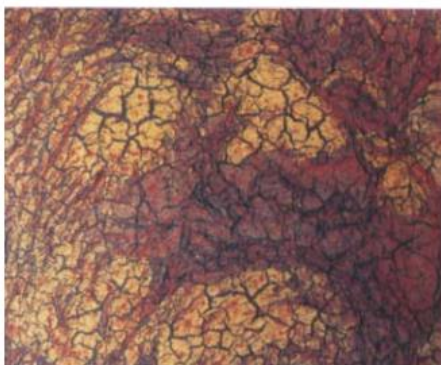

ภาพที่ 24 Space
ที่มา นางสาวเนตรชนก ดอเลาะ

เข้าได้ถึงจาก http://netchanok012.blogspot.com/p/blog-page_3.html

8. วัสดุ

วัสดุเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในงานศิลปะ ตั้งแต่อุปกรณ์พื้นฐานอย่างเช่น กระดาษ พู่กัน สี ซึ่งมีผลโดยตรงกับผลงานที่แสดงออกมาอย่างชัดเจน แต่ในที่นี้ วัสดุจะพูดถึงเกี่ยวกับการเลือกใช้วัสดุสิ่งของต่างๆที่จะนำมาประดิษฐ์ ประดับ สร้างสรรค์ให้เกิดผลงานที่แปลกใหม่ เช่น ศิลปินได้นำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ทั่วไปในธรรมชาติ เช่น ดิน ฟาง เปลือกไม้ มาแปรเป็นทัศนธาตุของการแสดงออก เพื่อสื่อความหมายของความแห้งแล้งในภาคอีสาน

ภาพที่ 25 วิกฤตการณ์ของชีวิตบนแผ่นดินอีสาน ดินแดง 160x200 ซม. พ.ศ.2546
 ที่มา บุญทัน เชษฐสุราษฎร์. “การสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสมแนวเรื่องวิกฤตการณ์ของชีวิตบนแผ่นดินอีสาน”, วิกฤตการณ์ของชีวิตบนแผ่นดินอีสาน ครั้งที่ 2 (ขอนแก่น: หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา)

เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์สื่อความหมายได้ดีขึ้น การเลือกใช้วัสดุที่นำมาจากแหล่งที่เป็นแรงบันดาลใจได้แก่ วัสดุธรรมชาติ วัสดุท้องถิ่น จึงตอบโจทย์การสื่อสารและจากการศึกษาผลงานของศิลปิน การเข้าถึงเนื้อหาตามแบบผลงานของ Nick Cave ศิลปิน ที่ต้องการนำศิลปะพื้นเมืองมาประดิษฐ์ผลงานใหม่โดยยังคงกลิ่นอายของวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าถึงความหมายของผลงานได้ดีที่สุด โดยวัสดุส่วนใหญ่จะมาจาก ข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงการผสมผสานความสวยงามด้วยรูปทรงของวัสดุประดิษฐ์มาช่วยประสมประสานผลงานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น

ภาพที่ 26 เครื่องจักรสานชาวอีสาน จากจังหวัดร้อยเอ็ด

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ 27 เมษายน 2564

ภาพที่ 27 กระดุมและลูกปัดสีสัน
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ 27 เมษายน 2564

3.2 ศิลปะการแสดง (Performance)

“ศิลปะการแสดง”, “ศิลปะแสดงสด” หรือ “ศิลปะสื่อผสม” ศิลปะต่างๆ ที่นำเสนอต่อหน้าคนดูแบบสดๆ มีการรวมเอา ดนตรี นาฏศิลป์ กวี ละคร และวิดีโอ เข้ามาอยู่ในการแสดงด้วย คำนี้ยังเรียกศิลปะที่ใช้การแสดงสดๆ อย่าง ไลฟ์ อาร์ต (Live Art), บอดี อาร์ต (Body Art), แฮ็พเพนนิ่ง (Happening), แอ็คชั่น (Action) และกิจกรรมบางอย่างของ ฟลักซุส (Fluxus) และ เฟมินิสต์ (Feminist) ศิลปินเพอร์ฟอร์แมนซ์หลายคนทำงานทั้งแบบ เพอร์ฟอร์แมนซ์และก็สร้างงานในสื่ออื่นด้วยไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรมหรือประติมากรรม งานเพอร์ฟอร์แมนซ์ จึงเป็นเหมือนเครื่องมือหรือสื่ออีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการแสดงออก ศิลปินที่มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมหลายคนที่ทำ เพอร์ฟอร์แมนซ์ ในลักษณะ “ผสมและข้ามสาขา (ทางศิลปะ)” คือเก่งทั้งในสาขาการแสดงแบบ ศิลปะการแสดง (performing art เช่น ดนตรี นาฏลีลา และละครเวที) และสาขาทัศนศิลป์ (ทางด้านจิตรกรรมและประติมากรรม) เหมือนผลงานของศิลปะแสดงสด “จุมพล อภิสุข” ศิลปิน Performance Art ศิลปินยุคบุกเบิกของวงการศิลปะแสดงสดของเมืองไทย ผู้ก่อตั้ง "เทศกาลศิลปะแสดงสดนานาชาติ เอเชียโทเปีย" และตัวอย่างผลงานของศิลปินจากต่างชาติ

ภาพที่ 28 36 ปี ศิลปะแสดงสด “จุมพล อภิสุข” ศิลปิน Performance Art ยุคบุกเบิกของเมืองไทย
 ที่มา 1 ก.ค. 2558 11:16 ปรับปรุง: 3 ก.ค. 2558 01:53 โดย: MGR Online
 เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/celebonline/detail/9580000074183>

ที่มา *Doctoral Dissertation (summary)*

Jagiellonian University, 2013

ภาพที่ 29 Pim-Chu CC0 1.0

เข้าถึงได้จาก <https://zofiacielatkowska.com/portfolio/project-3/>

4.อิทธิพลด้านศิลปกรรม

จากการศึกษาผลงานต่างๆของศิลปิน ทั้งในและต่างประเทศเพื่อเปิดมุมมองและ แนวคิดใหม่ๆในการสร้างสรรค์ผลงาน ให้ตอบสนองและสอดคล้องที่สุดกับการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้สามารถสื่อสารแรงบันดาลใจได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ซึ่งที่ผ่านมามีการแสดงผลงานของนิค เคฟ (Nick Cave) ศิลปินชาวอเมริกันที่ทำทั้งงาน ประติมากรรมจากหลากหลายวัสดุ ศิลปะจัดวาง และศิลปะการแสดงสด โดยผลงาน ซาวด์สูท (Soundsuits) ประติมากรรมผ้าสวมใส่ได้ สอดคล้องและได้รับอิทธิพลจาก ศิลปะแอฟริกัน ประเพณี ชุดเกราะ, ชุดพิธีการ, แพ้ชั้นและสิ่งทอที่ใช้การออกแบบชั้นสูง(โอตกูตูร์) สร้างสรรค์ผ่านแนวคิดมิติ แบบรูปปั้นนูนสูง

ภาพที่ 30 Nick Cave, photographed in his Chicago studio on June 6, 2019. Renée Cox
ที่มา Megan O'Grady. Oct. 18, 2019

เข้าถึงได้จาก <https://www.nytimes.com/interactive/2019/10/15/t-magazine/nick-cave-artist.html>

ภาพที่ 31 Nick Cave – Soundsuit, 2011, mixed media, 86 x 48 x 39 inches

ที่มา *Public Delivery. January 29, 2021*

เข้าถึงจาก <https://publicdelivery.org/nick-cave-soundsuits/>

ภาพที่ 32 Nick Cave – Soundsuits, Heard

ที่มา *Public Delivery. January 29, 2021*

เข้าถึงจาก <https://publicdelivery.org/nick-cave-soundsuits/>

ผลงาน *Balkan Baroque* (1997) ที่ร่วมแสดงในมหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ เวนิส เบียนนาเล่ ศิลปะแสดงสดที่ตีแผ่ประเด็นเกี่ยวกับสงครามและความขัดแย้งทางการเมือง ที่ทำให้ประเทศบ้านเกิดของ

มารีน่า อบราโมวิช (Marina Abramović) ศิลปินแนวความคิดและการแสดงผู้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างนักแสดงและความเป็นไปทางจิตใจของผู้ชม ล่มสลายลง โดยเธอทำการแสดงสดด้วยการใช้แปรงขัดถูทำความสะอาดกระดูกวัวโชกเลือดจำนวน 2,500 ท่อน ในเวลาหกวัน ท่ามกลางกลิ่นเหม็นเน่าพร้อมร้องเพลงพื้นบ้านของบ้านเกิดเธอไปด้วย เธอกล่าวว่าการกระทำเช่นนี้เป็นอะไรที่สิ้นหวัง เพราะไม่มีทางเลยที่เธอจะขจัดเลือดออกจากกระดูกได้หมด (ไม่ต่างอะไรกับความหวังลมๆ แล้งๆ ว่าสงครามจะหมดไปจากโลก)

ภาพที่ 33 Balkan Baroque (1997)

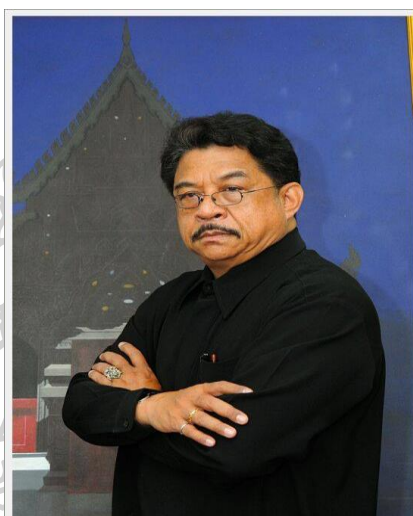
เข้าถึงได้จาก <http://www.histocom20.eu/node/2444>

ภาพที่ 34 Life's Work: An Interview with Marina Abramović by Alison Beard

ที่มา *the Magazine* (November 2016)

ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ สาขาย่อย(จิตรกรรม) จากการให้แนวคิดของท่านด้านศิลปะ “มนุษย์ต้องปรับตัวให้ทันยุคสมัย ขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งควรนำมาปรับให้เกิดดุลยภาพระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนา ศิลปะก็เช่นเดียวกันคนไทยสามารถเรียนรู้ทฤษฎีศิลปะแบบตะวันตกแต่ในเวลาเดียวกันก็ต้องไม่ลืมความเป็นไทยของตนเองแล้วนำข้อดีของทั้งสองสิ่งมาปรับให้เกิดเป็นแนวทางสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยร่วมสมัยอย่างมีเอกลักษณ์ ผ่านการใช้แสงเงาและการสร้างระยะของภาพจิตรกรรม โดยเฉพาะจิตรกรรมที่

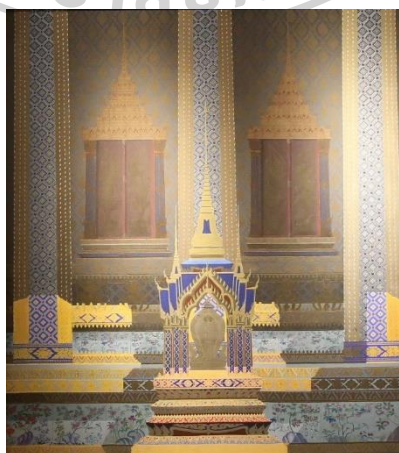

ภาพที่ 35 ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง
เกี่ยวกับความดีความงามของวัฒนธรรม และศาสนา”

ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2552 สาขาสถาปัตยกรรมศิลป์

ที่มา ศิลปะไทย @thaiartcultureknowledge

เข้าถึงได้จาก <https://www.sdperspectives.com/csr/tmb-charity-art-auction/>

ภาพที่ 36 รูปทรงแสงบนหอไตร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดย อ.ปรีชา เกาทอง

จากการศึกษาศิลปินทั้งสามท่านได้แก่นิค เคฟ (Nick Cave), มาริน่า อบราโมวิช (Marina Abramović) และศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง มีกระบวนการคิดและแรงบันดาลใจที่ชัดเจน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การนำเสนอและการสื่อความหมายทำให้ผู้ชมเข้าถึง เข้าใจความงามที่ศิลปินต้องการถ่ายทอดเอกลักษณ์ และรูปแบบของงานศิลปะ จากการศึกษาและนำแนวคิดวิธีการมาปรับเปลี่ยน เทียบเคียงกับผลงานศิลปะสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์อย่างมีทิศทาง และสามารถพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานชุด พาข้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ต่อไป

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์อิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน

เนื้อหาศิลปิน	แรงบันดาลใจ/ แนวความคิด	เทคนิค	ส่วนที่ใช้ร่วมกัน
Nick Cave Soundsuits, Heard	สร้างสรรค์ผลงานจากศิลปะแอฟริกัน มาประดิษฐ์เครื่องสวมใส่ที่แปลกตาผสมผสานจนเกิดเป็นผลงานใหม่	-สื่อผสม -ศิลปะการจัดวาง -ศิลปะการแสดง	นำวัสดุพื้นเมืองเช่นผ้าทอ เครื่องจักสาน มาประดิษฐ์เป็นอาหารต่างๆจนเกิดเป็นผลงานใหม่แต่ยังคงกลิ่นอายของวัฒนธรรมเดิม
Marina Abramović Balkan Baroque	การมีส่วนร่วมในผลงานโดยการแสดงตามการกระทำสอดคล้องกับองค์ประกอบ เพื่อสื่อสารกับผู้ชมให้เข้าถึง ความรู้สึกเศร้า เสียใจ หมดหวังของศิลปินมากขึ้น	-สื่อผสม -ศิลปะการจัดวาง -ศิลปะการแสดง	การมีส่วนร่วมในการแสดงผลงาน โดยการแต่งกายตามแบบชาวอีสาน เพื่อให้ผู้ชมได้เข้าใจ เข้าถึงวัฒนธรรมชาวอีสานมากขึ้น

<p>ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณปรีชา เกาทอง</p> <p>รูปทรงแสงบนหอไตร</p>	<p>แนวคิดการพัฒนาที่ยืดความเป็นไทยผ่านการแทนค่า รูปร่าง แสงเงาให้เกิดเป็นความงามใหม่</p>	<p>-งานจิตรกรรม</p>	<p>ได้รับแรงบันดาลใจจากการนำรูปร่างมาแทนค่าสิ่งที่ตาเห็นมาเป็นความจริงใหม่ที่ใจเห็น โดยการสร้างสรรค์ผลงานนอกกรอบ เช่นปูที่ประดิษฐ์ออกนอกพาดเข้า เพื่อให้เห็นเป็นมิติ ปูกำลังเคลื่อนที่</p>
--	--	---------------------	--

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการสร้างสรรค์

ในการศึกษาค้นคว้า โครงการวิจัยสร้างสรรค์ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิพลที่ข้าพเจ้าได้รับ เกิดจากความประทับใจในวัยเยาว์ของชีวิตที่อยู่ในชนบท ตลอดจนการได้รับอิทธิพลจากประเพณีวิถีชีวิตพื้นบ้านอีสาน สอดแทรกความเชื่อและความศรัทธาที่มีมาอย่างยาวนาน เกิดเป็นความตึงาม ข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะในรูปแบบของสำหรับอาหาร และการผสมผสานกับการใช้ลวดลายผ้าทออีสานและเครื่องจักสานในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายจึงได้กำหนดเนื้อหาและวิธีการดังนี้

1.แนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ความทรงจำวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมเฉพาะตัว แสดงออกโดยผ่านสำหรับอาหารอีสาน ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมาผ่านรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ เพื่อบอกเล่าแนวคิดเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนอีสานในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ข้าพเจ้าสัมผัสและติดตรึงอยู่ในความทรงจำไม่เคยลบเลือนหายไป

ประเพณีและวัฒนธรรมอีสาน ส่วนใหญ่จะพบเห็นได้จากการจัดกิจกรรมหรืองานสำคัญในแต่ละเดือน มีการประกอบพิธีกรรม มีการละเล่นและการแต่งกาย ด้วยผ้าท้องถิ่นที่มีสีสันสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ โดยสอดแทรกเรื่องราว ทางความเชื่อความศรัทธา และความสามัคคีในชุมชน ข้าพเจ้าจึงนำเรื่องราวความประทับใจที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นโดยนำรูปแบบเรื่องราวที่น่าสนใจ มาพัฒนาให้เกิดรูปร่าง รูปทรง ในรูปแบบอุดมคติ และสร้างสรรค์ให้เกิดความแตกต่าง โดยบูรณาการทฤษฎีทัศนธาตุ และการจัดวางองค์ประกอบทางศิลปะ พัฒนาดัดแปลง จากความเป็นจริงด้วยการเพิ่มเติมจากจินตนาการส่วนใหญ่ และกระบวนการสร้างสรรค์ ผ่านเทคนิคการจุดสี การตัดกระดาษ การพับผ้า การเย็บ ทำให้เกิดระยະ มีมุมมองใหม่ที่นำเสนอมากขึ้นในผลงานชุด “พาข้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย โดยนำองค์ความรู้มาคลี่คลายเพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นลำดับโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.รูปแบบของการสร้างสรรค์

ภาพจิตรกรรมที่ใช้เทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผ่านการใช้ลวดลายผ้าทอและของใช้ต่างๆ จากวัฒนธรรมอีสานออกมาเป็นสำหรับอาหาร “พาข้าว” โดยใช้สี ของลวดลายผ้าเป็นตัวสื่อสารในการ

แสดงให้เห็นถึงกลิ่นอายความเป็นอีสานชัดเจนยิ่งขึ้น นำเสนอผ่านการใช้ศิลปะสื่อผสม(Mix Media) และศิลปะการแสดง(Performance Art)ก่อให้เกิดอรรถรส สร้างความน่าสนใจและเข้าถึงผลงานศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างดีเยี่ยม

3.วิธีการดำเนินงาน วิจัยสร้างสรรค์

3.1 ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของชาวอีสานผ่าน วัฒนธรรมการกินอาหาร ทั้งจากแหล่งความรู้ทั่วไป และบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ที่เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานนี้ โดยได้ทำการสำรวจหาข้อมูล ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่บ้านเกิดจากสถานที่จริง เช่น ตลาดขายอาหารตามฤดูกาล การจัดงานประเพณีบุญผะเหวด

เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินงาน ผ่านผลงานของศิลปิน และข้อมูลเชิงลึกทั้งในรูปแบบ จิตรกรรมสื่อผสมและศิลปะการแสดง เพื่อให้ได้เทคนิควิธีการในการถ่ายทอดแรงบันดาลใจ ที่สามารถแสดงถึงอารมณ์ ช่วยส่งผ่านความรู้สึกจากเรื่องราวได้อย่างสร้างสรรค์และแปลกใหม่

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกภาพจากสถานที่จริง

3.3 จากการรวบรวมข้อมูล พบว่าการสร้างสรรค์ ถ่ายทอดแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ ผ่านศิลปะแบบสื่อผสม และศิลปะการแสดง เป็นการสื่อความในเชิงรูปธรรมโดยอาศัย การจัดวาง รูปร่าง รูปทรง ระยะเวลาและสี โดยกำหนดขั้นตอนการสร้างสรรค์ดังนี้

3.3.1 การออกแบบโครงร่าง(Sketch Design)

เป็นนាំการเสนอแนวคิดเบื้องต้น มาสร้างสรรค์ผ่านข้อมูลได้ทำการรวบรวมจากแหล่งต่างๆ โดยการกำหนดโครงร่างของรายละเอียดในผลงานให้มีความหลากหลายของขนาด สี สัน ระยะเวลา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลงานอย่างสร้างสรรค์ ผลงานการ Sketch Design เลือกใช้สีสันทึบสดใส ให้เกิดความน่าสนใจ บ่งบอกถึงความสุข สนุกสนาน ไม่ลอกเลียนแบบ แต่นำภาพในจินตนาการสร้างสรรค์ มาเป็นความงามใหม่ ให้ปรากฏต่อสายตาของผู้ชมต่อไป

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	ผลงานวิทยานิพนธ์
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดพาข้าว	ผลงานวิทยานิพนธ์ “ชุดพาข้าวสำหรับอาหารในบ้าน”
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดหุ่นไล่กา	ผลงานวิทยานิพนธ์ “ชุดพาข้าวบุญข้าวประดับดิน”
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดเหยื่ออยู่เหย็ดกิน	ผลงานวิทยานิพนธ์ “ชุดพาข้าวประเพณีบุญผะเหวด”

ตารางที่ 2 ตารางภาพร่างของผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 37 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดพาข้าว
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ สิงหาคม 2563

ภาพที่ 39 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดหุ่นไล่กา
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ ตุลาคม 2563

ภาพที่ 38 แบบร่างผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดเอ็ดอู่เอ็ดกิน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤศจิกายน 2563

ภาพที่ 40 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “สำหรับอาหารในบ้าน”
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ กุมภาพันธ์ 2564

ภาพที่ 41 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “บุญข้าวประดับดิน”
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ กุมภาพันธ์ 2564

ภาพที่ 42 แบบร่างผลงาน ชุดพาข้าว “ประเพณีบุญผะเหวด”

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ กุมภาพันธุ์ 2564

3.3.2. การพัฒนาผลงานจากโครงร่างที่สมบูรณ์ เริ่มจากการจัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบผลงาน ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนมาจากภูมิปัญญาของคนอีสานทั้งสิ้น

ภาพที่ 43 ผ้าทอพื้นบ้านลายและสีต่าง ๆ

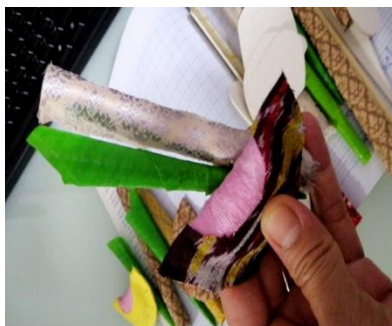
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

ภาพที่ 44 เครื่องจักสานพื้นบ้านอีสาน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

3.3.3. การสร้างองค์ประกอบของผลงานจากวัสดุต่าง ๆ ที่จัดเตรียมมา โดยการวางรูปแบบเปรียบเทียบสี ระยะเวลาและน้ำหนักแสงเงาของผลงาน ซึ่งเป็นกระบวนการทดลองการสร้างสรรค์ จนเกิดความชำนาญ ใกล้เคียงกับความพึงพอใจของผู้สร้างสรรค์

ภาพที่ 45 เทียบสีชิ้นส่วนผลงาน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

ภาพที่ 46 ลองประกอบชิ้นงาน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

3.4 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

การประกอบชิ้นงาน

ผลงานของผู้สร้างสรรค์ จะมีการพัฒนา และมีความแตกต่างกันไปของแต่ละชุดผลงาน โดยการเลือกใช้วัสดุแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน มาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อแสดงสัญลักษณ์ทางความหมาย ด้านกายภาพ เกิดความเข้าใจ และสุนทรีย์ภาพในการถ่ายทอดผลงานตามแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์

1.ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

1.1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว

ผลงานชุดพาช้าว จากแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานและการค้นคว้าหาความรู้ ที่ต้องการเสนอผลงานให้ออกมาได้กลิ่นอายของวัฒนธรรมอีสานได้ดีที่สุดจึงเกิดเป็นการเลือกใช้ผ้าทออีสานที่หาได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันและจากที่ข้าพเจ้ามีอยู่ในครัวเรือน เช่น ผ้าจากผ้าถุงที่ใช้ถุงห่มทั่วไป ที่เตรียมไว้ มาปะ ตัด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานโดยการเลือกสีสันทัดลาย ให้เข้ากันจนเป็นภาพเสมือนจริงของอาหารอีสาน มาจัดวางประกอบจนเป็นพาช้าวเล็กๆ

ภาพที่ 47 การเทียบสีของปลาในผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว

ทีมา ผู้สร้างสรรค์ สิงหาคม 2563

ภาพที่ 48 ทดลองการจัดวางผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 พาช้าว

ทีมา ผู้สร้างสรรค์ สิงหาคม 2563

1.2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา

ผลงานชุดหุ่นไล่กา การเลียนแบบหุ่นไล่กาตามทุ่งนาที่เป็นอาชีพหลักของชาวอีสาน โดยการต่อยอดจากการทำพาดข้าว นำผ้าทอและเครื่องจักสานมาเป็นส่วนประกอบประดิษฐ์จากสิ่งที่พบเห็นในทุ่งนา ไม่ว่าจะเป็นกิ่งไม้ กองฟาง และส่วนประกอบของหุ่นไล่กา โดยใช้ผ้าทออีสานที่มีสีสันและลวดลายธรรมชาติที่เตรียมไว้ มาปะ ตัด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานเพื่อให้เกิดสีสัน และนำมาประกอบรูปร่างจนเกิดเป็นผลงานใหม่แต่คงลักษณะของความเป็นจริง และการแสดงหุ่นไล่กาโดยประดับตกแต่งงานศิลปะที่ประดิษฐ์บนตัวของผู้สร้างสรรค์เองและเลียนแบบท่าทางของหุ่นไล่กา

ภาพที่ 50 ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ ตุลาคม 2563

ภาพที่ 49 ทดลองประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 หุ่นไล่กา

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ ตุลาคม 2563

1.3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน

การเลียนแบบความเป็นอยู่ของชาวอีสาน ที่พบเจอได้ในชีวิตประจำวันเมื่อหาอาหารได้มากก็จะนำออกมาขาย เป็นรายได้อีกหนึ่งทางหนึ่งด้วย ซึ่งจะพบวิถีชีวิตเหล่านี้ได้ในชนบทอีสาน ภาพอาหารและข้าวของเครื่องใช้ในท้องถิ่น ผู้สร้างสรรค์นำลวดลายผ้าทอและเครื่องจักสานมาเป็นส่วนประกอบประดิษฐ์สิ่งๆที่พบเห็นในแผงแม่ค้า ที่นำของป่าหรือสัตว์ที่หาได้ หรือประกอบเป็นอาหารง่ายๆมาวางขาย โดยใช้ผ้าทออีสานที่มีสีสันและลวดลายต่างๆ ที่เตรียมไว้ มาปะ ตัด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานเพื่อให้เกิดสีสัน และนำมาประกอบรูปร่างจนเกิดเป็นผลงานใหม่แต่คงรูปลักษณะของความจริง จัดแสดงร่วมกับอาหารที่เป็นของจริงเพื่อให้เห็นภาพชัดขึ้น และร่วมแสดง(Performance Art)โดยผู้สร้างสรรค์แต่งกายด้วยชุดพื้นบ้านชาวอีสานประกอบผลงานเป็นแม่ค้า เรียกลูกค้า และสื่อสารเป็นภาษาอีสานเพื่อให้การนำเสนอเหมือนจริงยิ่งขึ้นอีกด้วย

ภาพที่ 51 ชิ้นงานประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พศจิกายน 2563

ภาพที่ 52 ทดลองประกอบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดที่ 3 หุ่นไล่กา

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พศจิกายน 2563

2.ผลงานวิทยานิพนธ์

2.1 ผลงานชุดที่ 1 “พาข้าว” สำหรับอาหารในบ้าน

ภาพที่ 53 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่1” พาข้าว” สำหรับอาหารในบ้าน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

ผลงานชุดที่1 พาช้าว สำหรับอาหารในบ้าน

ผลงานชุดพาช้าว สำหรับอาหารในบ้าน นำผ้าทออีสานโดยเลือกเน้นวัสดุจากระดับของความสำคัญการทำพาช้าวจริงของคนอีสานในพิธีต่างๆ เช่นผ้าไหมที่มีราคาไม่สูงมาก ใช้นุ่งห่มทั่วไปในครัวเรือนที่เตรียมไว้ มาปะ ตัด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานเพื่อให้เกิดสีสัน เป็นภาพเสมือนจริงของอาหารอีสาน มาจัดวางประกอบตามรูปแบบของพาช้าว สำหรับอาหารในบ้าน

ภาพที่ 54 ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่1” พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

ภาพที่ 55 ทดลองประกอบงาน ชุดที่1” พาช้าว” สำหรับอาหารในบ้าน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

2.2 ผลงานชุดที่ 2 “พาข้าว” บุญข้าวประดับดิน

ภาพที่ 56 ผลงานนิพนธ์ ชุดที่ 2 “พาข้าว” บุญข้าวประดับดิน

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

ผลงานชุดที่2” พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน

สร้างสรรค์โดยการนำผ้าทออีสานเลือกจากระดับของความสำคัญ การทำพาช้าวจริงของคนอีสานพิธีไหว้บรรพบุรุษ ในประเพณีบุญข้าวประดับดิน จะใช้ผ้าขาวม้า ปูลงไปบนพื้นดิน แล้วนำสำหรับไหว้ผี ไส้ใบตองไปวางตามความเชื่อ ผู้สร้างสรรค์ได้นำความจริง ความงามนั้นมาถ่ายทอดให้เกิดความตรงไปตรงมา จึงเลือกใช้ ผ้าขาวม้า ผ้าฝ้ายเอนกประสงค์ใช้งานทั่วไปในครัวเรือน ที่เตรียมไว้ มาปะติด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานเพื่อให้เกิดสีสัน เป็นภาพเสมือนจริงของอาหารอีสาน มาจัดวางประกอบตามรูปแบบของพาช้าว บุญข้าวประดับดิน

ภาพที่ 58 ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่2 “พาช้าว” บุญข้าวประดับดินที่มา ผู้
สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

ภาพที่ 57 ทดลองประกอบงาน ชุดที่2” พาช้าว” บุญข้าวประดับดิน
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

2.3 ผลงานชุดที่ 3 “พาข้าว” ประเพณีบุญผะเหวด

ภาพที่ 59 ผลงานนิพนธ์ ชุดที่ 3 “พาข้าว” ประเพณีบุญผะเหวด
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤษภาคม 2564

ผลงานชุดที่3” พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด

ผู้สร้างสรรค์ได้นำผ้าทออีสานโดยเลือกเน้นวัสดุเพื่อยกระดับความสำคัญ ของประเพณีบุญผะเหวดจึงเลือกใช้ผ้าไหมมีราคาสูงถักทออย่างประณีต เช่น ผ้ายกทอง ที่นิยมใช้ตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่มห่มในงานพิธีสำคัญเท่านั้น มาปะ ตัด ตัด เย็บ ปักลงไปบนเครื่องจักสานเพื่อให้เกิดสีสัน เป็นภาพเสมือนจริงของอาหารอีสาน มาจัดวางประกอบตามรูปแบบของพาช้าว ประเพณีบุญผะเหวด

ภาพที่ 60 ชิ้นผลงานประดิษฐ์ ชุดที่3 “พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

ภาพที่ 61 ทดลองประกอบงาน ชุดที่3” พาช้าว” ประเพณีบุญผะเหวด
ที่มา ผู้สร้างสรรค์ เมษายน 2564

กระบวนการจัดการและเลือกนำวัสดุมาใช้ในการประกอบชิ้นงาน ผู้สร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่น ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อถึงวัฒนธรรมอีสานโดยการแทนค่าผ่าน ผ้าทอและเครื่องจักสาน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจึงต้องมีการผสมผสานวัสดุ อุปกรณ์เพื่อให้ได้รูปแบบคุณสมบัติตามความต้องการที่ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบไว้และตอบสนองกับกระบวนการสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานตามที่ได้ออกแบบไว้

ผ้าทอลายอีสาน เป็นเครื่องนุ่งห่มพื้นบ้านของชาวอีสาน มีลายและรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ สีสันที่ได้จากธรรมชาติ ประดิษฐ์ถักทอ จนเกิดเป็นผ้าทอวัฒนธรรมอีสานที่ผู้ใดได้เห็นก็เข้าถึงกลิ่นอายความเป็นอยู่ของชาวอีสานได้ทันที นำมาใช้เป็นสีสันทกแต่ง แต่งแต้มลวดลายของผลงาน ให้เกิดความงามตามแบบฉบับของชาวอีสาน โดยลักษณะของผ้าจะบอกถึงความสำคัญของพิธีการ ความเชื่ออื่นๆ เช่น พาช้าวไหว้ผี จะใช้ผ้าขาวม้า ผ้าฝ้ายพิมพ์ลาย ซึ่งจะใช้ทั่วไปในครัวเรือน ส่วนพาช้าวไหว้เทวดา จะใช้ผ้าไหมยกทอง เป็นสัญลักษณ์ประจำประเพณีบุญผะเหวด ถักทออย่างประณีตมีราคาแพง ใช้สวมใส่เฉพาะงานสำคัญ

เครื่องจักสาน ที่ใช้ทั่วไปในการประกอบอาชีพ และในครัวเรือน ที่เป็นสัญลักษณ์ตามวัฒนธรรมการประกอบอาชีพของชาวอีสาน มาประดิษฐ์แทนค่าตาม รูปสัตว์ เช่น ปลา ปู แมลง และสิ่งของต่างๆในพาช้าว ประดับตกแต่งร่วมกับผ้าทออีสาน แทนสีสันทกและลวดลาย ตามอาหารในพาช้าว จนเกิดเป็นมิติรูปร่างใหม่ที่สวยงามแต่ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวอีสาน เป็นความจริงที่ผู้สร้างสรรค์ถ่ายทอดออกมาจากจินตนาการข้างในใจ ที่มาจากแหล่งกำเนิดของผู้สร้างสรรค์ทั้งสิ้น และในการจัดวางองค์ประกอบผู้สร้างสรรค์จะต้องคำนึงถึงรายละเอียดและตำแหน่งต่างๆที่ถูกต้อง รวมถึงองค์ประกอบอาหารที่สำคัญในพาช้าวทั้ง 3 ชุด ที่มีความแตกต่างกัน ตามโอกาสและเทศกาล เพื่อให้เข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญของพิธีการนั้นๆได้อย่าง ตรงไปตรงมา ถูกต้อง สวยงาม และได้บรรยากาศมากที่สุด

การแต่งกายเลียนแบบชาวอีสาน และการมีส่วนร่วมแสดงในผลงาน โดยใส่รายละเอียดเลือกเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ ให้เหมือนจริงที่สุดและเข้าใจถึงความแตกต่างของพิธีกรรม ความสำคัญในแต่ละความเชื่อ ถ่ายทอดให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าถึงประสบการณ์ใหม่ในการรับชมผลงานชิ้นนี้

ตารางที่ 3 ตารางรายละเอียดผลงาน

ชื่อผลงาน	เทคนิค	ขนาด	วัสดุอุปกรณ์
พาข้าว 	ศิลปะสื่อผสม (Mix Media)	ขนาด 120x150 เซนติเมตร	1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย
หุ่นโลกา 	ศิลปะสื่อผสม (Mix Media) และ การแสดง (Performant)	ขนาด 300x300 เซนติเมตร	1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย
เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน 	ศิลปะสื่อผสม (Mix Media) และ การแสดง (Performant)	ขนาด 300x300 เซนติเมตร	1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย
“พาข้าว” สำนับอาหารใน บ้าน 	ศิลปะสื่อผสม (Mix Media)	ขนาด 250x300 เซนติเมตร	1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย
“พาข้าว” บุญข้าวประดับดิน 	ศิลปะสื่อผสม (Mix Media)	ขนาด 250x300 เซนติเมตร	1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย

<p>“พาข้าว” ประเพณีบุญผะ เหวด</p> 	<p>ศิลปะสื่อผสม (Mix Media)</p>	<p>ขนาด 250x300 เซนติเมตร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผ้าทอลวดลายอีสาน 2.เครื่องจักสาน 3.เลื่อม กระดุม 4.วัสดุประกอบอื่นๆ 5.อุปกรณ์เย็บ ปักถักร้อย 6. ภาชนะเครื่องครัว
---	---------------------------------------	---------------------------------------	---

4.วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

ในผลงานชุดพาข้าวนี้ จะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วนคือ กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ บันทึกข้อมูล และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

4.1 วัสดุที่ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

- 1.ผ้าทอลายอีสาน ผ้าไหม
- 2.เครื่องจักสาน
3. ผ้าตาข่ายบาง
4. ฟองน้ำ
- 5.โครงเฟรมไม้
6. กรรไกร
7. เข็ม , ไม้
8. กาว,ปืนกาว
- 9.เชือกสีธรรมชาติ เชือกฝ้าย
10. ดินสอ
11. ฟ้าดิบ
- 12.ไหมพรม
- 13.ลวด
14. เลื่อม
15. กระดุม
16. ภาชนะเครื่องครัว

4.2 วัสดุที่ใช้ในการบันทึกและค้นคว้าข้อมูล

- 1.ปากกา
- 2.สมุดบันทึก

- 3.คอมพิวเตอร์
- 4.โทรศัพท์มือถือสำหรับถ่ายรูป
- 5.ปริ้นเตอร์

บทที่ 4.

ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์

การสร้างสรรคและการพัฒนาวิทยานิพนธ์

ผลงานศิลปะนิพนธ์ ชุด”พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย”นี้ ได้ผ่านกระบวนการศึกษาอย่างมีระบบ โดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ทดลองในการใช้เทคนิค แนวคิด และวิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้การถ่ายทอดความทรงจำวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสาน แสดงออกผ่านวัฒนธรรมการกินของชาวอีสาน สร้างสำหรับอาหารที่จัดทำขึ้นในโอกาสต่างๆ โดยรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอด เพื่อบอกแนวคิดเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนอีสาน บ้านเกิดของข้าพเจ้าที่ได้สัมผัสและเติบโตมา นั้นยังคงอยู่ในความทรงจำไม่เคยลบเลือนหายไป

ผู้สร้างสรรค์จึงนำเรื่องราว วัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น มาพัฒนาให้เกิดรูปทรงรูปร่าง ในอุดมคติมาสร้างสรรค์ผ่านเทคนิคสื่อผสม(Mixed Media)ให้เกิดความแตกต่าง โดยบูรณาการทฤษฎีทัศนธาตุ และการจัดวางองค์ประกอบ (COMPOSITION) พัฒนาดัดแปลงจากความเป็นจริง ผ่านเทคนิคการจุดสี การตัดกระดาษ การพับผ้า ทำให้เกิดระยะและมุมมองใหม่ที่น่าสนใจมากขึ้นในผลงานชุด “พาข้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย โดยนำองค์ความรู้มาคลี่คลาย เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์การพัฒนาผลงาน

พัฒนาการ	การสร้างสรรคผลงาน	การสร้างสรรคผลงาน	การสร้างสรรค
ช่วงที่	ช่วงที่1	ช่วงที่2	ผลงานช่วงที่3
แนวความคิดและแรงบันดาลใจ	เกิดจากการเติบโตและการใช้ชีวิตของผู้สร้างสรรค์โดยการนั่งล้อมวงรับประทานอาหาร ที่มี ส่วนประกอบจากของที่หาได้ในท้องถิ่น ตามวิถีชีวิตชาวอีสาน	เกิดจากการได้สัมผัสวิถีความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่ในภูมิภาคอีสานของผู้สร้างสรรค์ ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวนา ก่อให้เกิดวัฒนธรรมอันดีงาม	ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวของ และ ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ของชาวอีสาน ผ่านวัฒนธรรมการกิน

<p>ลักษณะทางกายภาพ ของผลงาน</p>	<p>จัดหาวัสดุ เครื่องจักร สาน ผ้าทออีสาน ลวดลายต่างๆ ประกอบกันเพื่อให้เกิด เป็นรูปร่าง รูปทรงของ อาหารในพาช้าวอีสาน เช่น ปู ปลา น้ำพริก ผักต่างๆให้เกิดศิลปะ การสร้างสรรค์แบบ ใหม่</p>	<p>จัดหาชุดแต่งกายและ ศึกษาการเลียนแบบ ท่าทางการเคลื่อนไหว เพื่อแสดงให้เห็น วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ของชาวอีสานได้ชัดเจน ยิ่งขึ้นผ่านเทคนิคการ แสดง</p>	<p>การประกอบวัสดุผ้า ทอ เครื่องจักสาน ตามลวดลายและ ความประณีต เป็น อาหารต่างๆที่ถูกจัด ในสำหรับอาหาร บ่ง บอกถึงความสำคัญ ของแต่ละประเพณี จัดตำแหน่ง ส่วนประกอบให้ใกล้ เคียงกับวิถีชีวิตจริง ของชาวอีสานที่สุด</p>
<p>การแสดงออก</p>	<p>แสดงออกโดยการนำ วัสดุผ้าทอ เครื่องจัก สาน ฯ มาสร้างสรรค์ เป็นสำหรับอาหารใน รูปแบบของสื่อผสม จัด วางให้สมจริงใน รูปแบบผลงานกึ่ง นามธรรมในวิถีชีวิต ชาวอีสาน</p>	<p>นำผลงานสร้างสรรค์มา แสดงมาประกอบกับ การ แสดงเลียนแบบ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ของชาวอีสาน เพื่อให้ได้ อรรถรส ช่วยให้เข้าใจ และสื่อความหมายได้ดี ยิ่งขึ้น</p>	<p>นำผลงานที่ถูก ประกอบตามลักษณะ ลวดลายและชนิด ของผ้า จัดวางพาช้าว ตามแบบแผนพร้อม ประดับตกแต่งการ แต่งกายประกอบ ประเพณีต่างๆ เพื่อ ถ่ายทอดให้เข้าใจถึง ความสำคัญของ ประเพณีต่างๆของ ชาวอีสานได้อย่าง ลึกซึ้ง</p>

การพัฒนาผลงาน

1.ระยะก่อนวิทยานิพนธ์

จากแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์นี้ เป็นการ ทำงานศิลปะที่มีลักษณะหลากหลาย แตกต่าง ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด และการจัดการ รูปแบบของผลงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เข้ากับรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ต้องการนำเสนอความ ภาควิชาใจให้ผู้ชมได้เข้าถึงศิลปะที่ก่อเกิดความงามใหม่ และเป็นความจริงที่ผู้สร้างสรรค์ถ่ายทอด ออกมาจากจินตนาการข้างในใจ ที่มาจากแหล่งกำเนิดของผู้สร้างสรรค์ทั้งสิ้นทั้งยังบอกความเป็นลูก อีสานได้โดดเด่นมากยิ่งขึ้นเพื่อหารูปแบบ รูปทรง เอกลักษณ์ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ของข้าพเจ้าที่ต้องการจะนำเสนอให้เห็นวิถีความเป็นลูกอีสานได้อย่างสมบูรณ์แบบอีกด้วย

1.1 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 1

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ที่เกิดจากแรงบันดาลใจที่อยากจะถ่ายทอดวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ของชาวอีสาน สร้างสรรค์ตามแนวความคิด ดังนี้

1. วิเคราะห์ การพัฒนาแนวคิดและแรงบันดาลใจ เกิดจากการใช้ชีวิตและเติบโตมาในวิถีชีวิตของผู้ สร้างสรรค์ในการรับประทานอาหารตามวัฒนธรรมอีสาน
2. วิเคราะห์ การพัฒนาลักษณะด้านกายภาพ การนำวัสดุอุปกรณ์ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ ความเป็น อีสานมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เข้าใจรับรู้ถึงความเป็นอีสานได้อย่างดียิ่งขึ้น
3. วิเคราะห์ การพัฒนาด้านการแสดงออก การนำวัสดุอุปกรณ์ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นอีสาน มาสร้างสรรค์เป็นสำหรับอาหารในรูปแบบของสื่อผสม จัดวางให้สมจริง แบบผลงานกึ่งนามธรรมในวิถี ชีวิตชาวอีสาน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชุด พาข้าว

ภาพที่ 62 ผลงานชุด พาข้าว

ที่มา ผู้สร้างสรรค์ กันยายน 2563

ชื่อผลงาน	“พาข้าว”
เทคนิค	สื่อผสม
ขนาด	120x150 เซนติเมตร

1.2 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 2 ชุด หุ่นไล่กา

เป็นช่วงที่จะต้องทำการพัฒนาแนวคิด และเทคนิค ที่ต้องการจะสื่อแรงบันดาลใจออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ง่ายต่อการเข้าใจและรับรู้ถึงกลิ่นอายความเป็นอีสานผ่านสิ่งของและวิถีการดำเนินชีวิตของชาวนา

- 1.วิเคราะห์ การพัฒนาแนวคิดและแรงบันดาลใจ เกิดจากการได้สัมผัสความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่ในภูมิภาคอีสานของผู้สร้างสรรค์ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวนา
- 2.วิเคราะห์ การพัฒนาลักษณะด้านกายภาพ การนำวัสดุอุปกรณ์ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นอีสานมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เข้าใจรับรู้ถึงความเป็นอีสานได้อย่างดียิ่งขึ้น
- 3.วิเคราะห์ พัฒนาการด้านการแสดงออก ใช้การแต่งกายและการเคลื่อนไหวเลียนแบบหุ่นไล่กาพร้อมดนตรีประกอบ เพื่อสะท้อนความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวอีสาน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุด หุ่นไล่กา

ภาพที่ 63 ผลงานชุด หุ่นไล่กา
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ ตุลาคม 2563

ชื่อผลงาน	“หุ่นไล่กา”
เทคนิค	สื่อผสม และการแสดง(Performance)
ขนาด	300x300เซนติเมตร

1.3 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่ 2 ชุด เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน

เป็นช่วงที่จะต้องทำการพัฒนาแนวคิด และเทคนิค ที่ต้องการจะสื่อแรงบันดาลใจออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ง่ายต่อการเข้าใจและรับรู้ถึงกลิ่นอายความเป็นอีสานผ่านสิ่งของและวิถีการดำเนินชีวิตของชาวชนบท การทำมาหากิน การอาศัยพึ่งพาธรรมชาติ และความพอเพียงตามอัตภาพของคนอีสาน

1.วิเคราะห์ การพัฒนาแนวคิดและแรงบันดาลใจ เกิดจากการได้สัมผัสความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของชาวบ้านในภูมิลำเนาของผู้สร้างสรรค์ เป็นวิถีพอเพียง การทำมาหากินส่วนใหญ่จะอาศัยพึ่งพาธรรมชาติ เมื่อหาได้มากพอก็จะแบ่งไปขายเพื่อเป็นรายได้เสริม ตามอัตภาพของคนชนบท

2.วิเคราะห์ การพัฒนาลักษณะด้านกายภาพ การนำวัสดุอุปกรณ์ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นอีสานมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เข้าใจรับรู้ถึงความเป็นอีสานได้อย่างดียิ่งขึ้น

3.วิเคราะห์ พัฒนาการด้านการแสดงออก ใช้การแต่งกายเลียนแบบชาวบ้าน ตามลักษณะการจัดของขายที่เรียบง่าย คือปูเสื่อกับพื้นดิน แล้ววางสิ่งของขายลงบนเสื่อ สื่อสารเป็นภาษาอีสานบอกที่มาของสิ่งต่างที่นำมาขาย เพื่อสะท้อนความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวอีสาน

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชุด เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน

ภาพที่ 64 ผลงานชุด เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน
 ที่มา ผู้สร้างสรรค์ พฤศจิกายน 2563

ชื่อผลงาน	“เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน”
เทคนิค	สื่อผสม และการแสดง(Performance)
ขนาด	300x300เซนติเมตร

2.ระยะช่วงวิทยานิพนธ์

2.1 การสร้างสรรค์ผลงานช่วงที่3

ผลงานวิทยานิพนธ์ ในชุด”พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” เป็นการนำเสนอ แรงแบบบันเทิง แนวความคิด จากความทรงจำวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมเฉพาะตัวแสดงออกโดยผ่านสำหรับอาหารอีสาน ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมา เพื่อบอกแนวคิดเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนอีสานในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ข้าพเจ้าสัมผัสและติดตรึงอยู่ในความทรงจำไม่เคยลบเลือนหายไป ผ่านการพัฒนากระบวนการ และเทคนิคต่างๆ จากชิ้นงานก่อนวิทยานิพนธ์สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ ทั้ง 3 ชิ้นนี้

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพการนั่งล้อมวงทานอาหารจากสำหรับอาหารที่แม่จัดเตรียมให้ การเล่าเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละวัน แบ่งปันความสุขสนุกสนานในช่วงเวลานั้น เกิดเป็นความสุขและรู้สึกโหยหาทุกครั้งทีนึกถึง ก่อให้เกิดผลงานชุด พาข้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย ผู้สร้างสรรค์มีความต้องการที่จะสื่อให้เห็นถึงความเป็นคนอีสานผ่านการกินที่ก่อให้เกิดความสุข และเป็นภาพจำที่ประทับใจ จึงเลือกที่จะแทนค่าสิ่งเหล่านี้ ผ่านสำหรับอาหารที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ โดยการเลือกใช้วัสดุมาเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์พาข้าวให้มีความชัดเจนขึ้น

การให้สัญลักษณ์แทนความหมาย

อะไรคือความแตกต่างของผู้คนแต่ละพื้นที่ เราจะได้คำตอบว่าการแต่งกาย ภาษา การประกอบอาชีพ และเครื่องมือในการดำรงชีวิต ผู้สร้างสรรค์จึงนำผ้าทอและเครื่องจักสานมาใช้สื่อความหมายบ่งบอกความเป็นอีสาน โดยเลือกสีสันทอดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทออีสาน มาผสมผสานกับเครื่องจักสาน ประกอบกันจนเป็นลักษณะทางกายภาพของอาหาร และการร่วมสื่อสารผ่านการแสดงของผู้สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม และเข้าถึงบรรยากาศที่น่าประทับใจในช่วงเวลาที่นึกถึงอีกครั้ง

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์

ชิ้นงาน	วิเคราะห์ผลงาน	จุดเด่น	แนวทางพัฒนา
“พาข้าว” สำหรับ อาหารในบ้าน	ภาพถ่ายที่เก็บข้อมูลมาจากสถานที่ สวนและผ้าทออีสาน ตามลักษณะ งราวที่เป็นจริง เลือกลีของผ้าทอ ละเอียดเชื่อมโยงกับความเป็นจริงให้ ครัวเรือน เพื่อสะท้อนภาพในจิน ตนาการไว้เป็นชิ้น เพื่อนำมาพับ ตัด ติด โดยใช้ปืนกาวเป็นตัวยึดชิ้นงานที่ กาวแล้วนำมาประดับวัสดุตกแต่ง ให้เกิดความประณีตประดับจนเป็น	การสร้างสรรค์ผลงานมีความ บริสุทธิ์เรียบง่าย เป็น ลักษณะเฉพาะของคนอีสาน สื่อสารความงาม ความจริง เกิดจากวัสดุที่นำมาประกอบ กัน ของเครื่องจักสาน และผ้า ทอที่มีลวดลายสีเส้นเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์	ทิศทางการพัฒนาชิ้นงาน ถัดไปจะทำการปรับเปลี่ยน บอกเล่าความแตกต่างของ วัฒนธรรม ความเชื่อความ ศรัทธาผ่านสำหรับอาหาร
“พาข้าว” บุญ ข้าวประดับดิน	ภาพถ่ายที่เก็บข้อมูลมาจากสถานที่ สวนและผ้าทออีสาน ตามลักษณะ งราวที่เป็นจริง เลือกลีของผ้าทอ ละเอียดเชื่อมโยงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด เรือน เพื่อสะท้อนภาพในจินตนาการ ขึ้น เพื่อนำมาพับ ตัด ติด เย็บ พ กาวเป็นตัวยึดชิ้นงานทั้งหมด เม มาประดับวัสดุเพิ่มเติม เช่น เลื่อ ประดับจนเป็นที่พึงพอใจ	การสร้างสรรค์ผลงานมีความ บริสุทธิ์เรียบง่าย เป็น ลักษณะเฉพาะของคนอีสาน สื่อสารความงาม ความจริง เกิดจากวัสดุที่นำมาประกอบ กัน ของเครื่องจักสาน และผ้า ทอที่มีลวดลายสีเส้นเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์	ทิศทางการพัฒนาชิ้นงาน ถัดไปจะทำการปรับเปลี่ยน บอกเล่าความแตกต่างของ ความสำคัญต่างๆในการ จัดทำสำหรับอาหาร
“พาข้าว” ประเพณีบุญผะ เหวด	ภาพถ่ายที่เก็บข้อมูลมาจากสถานที่ สวนและผ้าทออีสาน ตามลักษณะ งราวที่เป็นจริง เลือกลีของผ้าทอ ละเอียดเชื่อมโยงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด นสูง เพื่อสะท้อนภาพในจินตนาการ ขึ้น เพื่อนำมาพับ ตัด ติด เย็บ พ แบบไว้ โดยใช้ปืนกาวเป็นตัวยึดชิ้น สวยงามแล้วนำมาประดับวัสดุ ให้เกิดความประณีตประดับจนเป็น	การสร้างสรรค์ผลงานมีความ บริสุทธิ์เรียบง่าย เป็น ลักษณะเฉพาะของคนอีสาน สื่อสารความงาม ความจริง เกิดจากวัสดุที่นำมาประกอบ กัน ของเครื่องจักสาน และผ้า ทอที่มีลวดลายสีเส้นเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์	ทิศทางการพัฒนาชิ้นงาน ถัดไปจะทำการปรับเปลี่ยน บอกเล่าผ่านการนำเสนอใน รูปแบบศิลปะแสดงสด (Performance Art)

จากการใช้ชีวิตช่วงวัยเด็กในวัฒนธรรมอีสาน ผ่านวิถีชีวิตความเป็นอยู่โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทำนา หาดอาหารจากธรรมชาติมาประกอบอาหารร่วมกันกินในบ้านเรือน โดยการนั่งล้อมวงแบ่งปันความสุขความทุกข์กันในครอบครัว ทำให้เกิดความประทับใจมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสำหรับอาหาร ที่ถูกประกอบอย่างเรียบง่ายแต่สวยงามมีเอกลักษณ์ สี สัน โด่งเด่น จากส่วนประกอบต่างๆที่นำมาทำอาหาร ไม่ว่าจะเป็น ผัก ปลา ปู แมลงต่างๆ ผู้สร้างสรรค์มองเห็นภาพที่ชัดเจนอยู่ในจินตนาการ ที่ต้องการถ่ายทอดสำหรับอาหารจากความเป็นจริงที่สวยงาม ผ่านการสร้างสรรคศิลป์ด้วยวัสดุที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอีสาน จึงได้นำผ้าทอที่มีความหลากหลายของรูปแบบลวดลาย และสีสัน ความประณีต มาประกอบกับ เครื่องจักสานที่มีโครงสร้างของรูปทรงที่สามารถดัดแปลงได้ ประกอบเป็นอาหารในสำหรับอาหาร “พาข้าว” เป็นความงามใหม่ที่มีความแตกต่างจากความเป็นจริง โดยวิธีการตัดทอนความเหมือนออกบางส่วน แต่ยังคงรูปลักษณ์เดิมของสิ่งนั้นๆ โดยการจัดองค์ประกอบสีสัน ลวดลายของผ้าทอเครื่องจักสาน มาตกแต่งดัดแปลงเป็นรูปต่างๆ

สรุป

ผลงานวิทยานิพนธ์นำเสนอผ่านแนวคิด มุมมอง ความทรงจำวัยเยาว์ที่ประทับใจ ที่เป็นแรงบันดาลใจจนเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ชุด “พาข้าว สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” เพื่อบอกแนวคิดเรื่องราวความเป็นอยู่ของคนอีสาน สังคมและวัฒนธรรมอันดี เกิดความรักบ้านเกิดและต้องการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม

จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในชุดนี้ทำให้ได้ค้นพบ วิธีการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุท้องถิ่น มาประกอบให้เกิดเป็นผลงานใหม่ที่ลงตัวและมีการผสมผสานความงามระหว่างสองสิ่งคือ เครื่องจักสานและผ้าทออีสาน ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเอง นำมาประกอบกันเป็นรูปลักษณ์ของอาหารอีสาน เช่น ผัก ปลา ปู แมลงต่างๆ ประกอบเป็นความงามใหม่ที่มีความแตกต่างจากความเป็นจริง โดยวิธีการตัดทอนความเหมือนออกบางส่วน แต่ยังคงรูปลักษณ์เดิมของสิ่งนั้นๆ

ผลงานวิทยานิพนธ์ ในชุด “พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ศิลปะสื่อผสม (Mix Media) และศิลปะการแสดง (Performance Art) ก่อให้เกิดอรรถรส สร้างความน่าสนใจเข้าถึงผลงานศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งได้การพัฒนาจากผลงานสร้างสรรค์ก่อนวิทยานิพนธ์ และการเลือกสรรวัสดุ ที่มาจากแหล่งพื้นที่จริง ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจสอดคล้องกับเรื่องราว และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบ เป็น

ผลงานที่สามารถต่อยอด สร้างคุณค่าให้กับคนไทยสำนึกรักบ้านเกิดและอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม
ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย” จากความทรงจำวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมเฉพาะตัว แสดงออกผ่านสำหรับอาหารอีสาน ในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมและศิลปะการแสดง ที่สามารถแสดงถึงอารมณ์ ช่วยส่งผ่านความรู้สึกจากเรื่องราวได้อย่างสร้างสรรค์และแปลกใหม่ จากการศึกษา ผลงานของศิลปินต่างๆ เพื่อเปิดมุมมองและแง่คิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานให้ดียิ่งขึ้น

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์นี้ เป็นเรื่องราวความรู้สึกคิดถึงการอยู่ร่วมกันของครอบครัว ชุมชน และสังคมในวัฒนธรรมชนบทของชาวอีสาน เป็นเรื่องราวประทับใจ ในการใช้ชีวิตแบบลูกอีสานที่เกิดความสนุกจากการเล่นในนาจับปู จับปลา ความสุขในการนั่งล้อมวงแบ่งอาหารกินและร่วม แบ่งปันเรื่องราวกันในครอบครัว จากภาพจำในอดีตบอกเล่าผ่านผลงานสร้างสรรค์ ที่มีชื่อว่า “พาข้าว” เป็นสำหรับอาหารที่สะท้อนบริบทของครอบครัวในบ้านของคนอีสานและบอกถึงความศรัทธา ความเชื่อ ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นพาข้าว “งานบุญข้าวประดับดิน” และพัฒนาเป็นกลุ่มก้อนสังคมที่ใหญ่ขึ้น คืองานประเพณีที่สืบสานกันมาหลายร้อยปี พาข้าว “บุญผะเหวด” ที่ชาวอีสานทุกจังหวัด ถือเป็นแนวปฏิบัติ อาจมีการประยุกต์และแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของจังหวัดนั้นๆ แต่ยังคงความเชื่อ เดียวกัน

โดยพาข้าวทั้งสามชุดนี้ ได้บอกเล่าความเป็น วัฒนธรรมอีสานที่ฝังอยู่ในรากเหง้าของผู้ สร้างสรรค์ โดยไม่รู้ตัว จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจให้สร้างสรรค์ผลงาน ผ่านข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำเครื่องจักสานซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นวิถีชีวิต รวมถึงการใช้ผ้าทอลวดลาย ที่เกิดจากความเชื่อ ความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติของชาวอีสาน มา ผสมผสานให้เกิดเป็นงานศิลปะที่บอกถึงความประทับใจ ความผูกพัน และเป็นเอกลักษณ์ผ่านสำหรับ อาหารอีสานที่คิดถึง รสชาติแซบถึงเครื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยอาหารง่ายๆสองถึงสามอย่างเช่น ปลา ย่าง หน่อไม้ ปู แมลง และผักต่างๆ รวมถึงน้ำพริกจานหลักที่ขาดไม่ได้นำไปประกอบเป็นงานบุญ และ พิธีกรรมต่างๆอีกด้วย เพื่อสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ให้เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้เริ่มต้นจากแรงบันดาลใจไปสู่ความจริง เกิดเป็นความงามใหม่ โดยใช้เทคนิค ศิลปะรูปแบบสื่อผสม การแสดงสด และทฤษฎีการจัดวาง จากการศึกษารูปแบบและผลงาน “Soundsuits” ศิลปะจากผ้าพื้นเมืองประดิษฐ์เป็นชุดรูปแบบใหม่ที่แปลกตาแต่ยังคงกลิ่นอายและ ความสวยงามของผ้าพื้นเมือง ประกอบการเคลื่อนไหวจากการแสดงให้เกิดความสนุกสนาน สวยงาม ในมุมมองต่างๆ ของศิลปิน Nick Cave มาใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อประกอบชิ้นงานให้เกิดความ

สวยงามประณีต ทำให้ผู้ชมสะท้อนได้ถึงความผูกพันในอดีตและเชื่อมโยงกับผู้ที่มีประสบการณ์ตรงทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน วัสดุที่นำมาผสมผสาน แสดงให้เห็นความสนุกสนาน ความมีชีวิตชีวา โดยทำให้ภาพ หลุดออกนอกกรอบทำให้มีความอิสระ เช่น ปูและข้าวต้มมัด ที่หลุดล้นออกนอกกรอบภาพทำให้เกิดความเคลื่อนไหว น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ผลงานแบ่งเป็นชุดที่บอกถึงความเชื่อความศรัทธามีความแตกต่าง ในบริบทของคนอีสาน ตั้งแต่กลุ่มเล็กในบ้าน พัฒนามาเป็นส่วนใหญ่ขึ้นคือชุมชน และภาพรวมของภูมิภาค ทำให้เห็นมุมมองใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแนวคิดของศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง และนอกจากนี้ยังมีการแสดงสดโดยตัวผู้สร้างสรรค์ที่แต่งกายโดยชุดผ้าทอเข้าไปร่วมแสดงประกอบผลงานซึ่งเกิดจากแรงบันดาลใจจากศิลปิน มารินา อบราโมวิช ศิลปินผู้มีชื่อเสียงด้านศิลปะการแสดงที่ทำให้ผู้ชมเข้าถึงอารมณ์ของศิลปินเช่น ความสุข ความหดหู่ ที่ออกมาจากของผลงานต่างๆ ได้อย่างดี และก่อให้เกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

1.อภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานก่อให้เกิดการสื่อถึงเรื่องราว ความเชื่อความศรัทธา และความเป็นวิถีชีวิตที่มาจากประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคอีสาน นำเสนอผ่านเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นโดยใช้รูปทรงที่ลดทอนหรือเป็นรูปทรงนามธรรม จากสิ่งของหรือผ้าทอท้องถิ่น สามารถนำเสนอให้ผู้ชมเข้าถึงแรงบันดาลใจสะท้อนความทรงจำวัยเด็ก และความภาคภูมิใจ ให้หววนคิดถึงบ้านเกิดทุกครั้งในผลงานชุด”พาข้าวสำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย”

โดยการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ได้มีการศึกษาผลงานของศิลปินทั้งในและต่างชาติ เพื่อเป็นแนวทางและแรงบันดาลใจในการสร้าง การใช้เทคนิค การจัดองค์ประกอบ และการนำเสนอเพื่อนำมาต่อยอดชิ้นงาน จิตรกรรมรูปแบบสื่อผสมให้ดียิ่งขึ้น จนผลงานสามารถสื่อสารให้ผู้ชมได้รับรู้ และเข้าถึงแรงบันดาลใจ ความหมายของผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อถึง ความสุข ความสวยงาม ความเป็นอยู่ของวัฒนธรรมอีสานที่ไม่อาจเลือนหายไปจากความทรงจำได้ ในรูปแบบประสบการณ์ถ่ายทอดจากสิ่งที่ตาเห็นมาเป็นความจริงใหม่ที่ใจเห็น

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ่านการพัฒนาจากช่วงที่1 เป็นการทดลองสร้างสรรค์ผลงานจากจินตนาการผ่านสำหรับอาหารโดยเลือกใช้เทคนิคสื่อผสม จากการศึกษาของผู้สร้างสรรค์ทำให้เกิดผลงานจากวัสดุที่ต้องการ และพัฒนาต่อยอดในมิติมุมมองต่างๆของวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นอาชีพ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จนเกิดผลงานที่สวยงาม สอดคล้องกับวัสดุผ้าทอและเครื่องจักสานของชาวอีสาน เกิดเป็นผลงานใหม่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้สึก ความภาคภูมิใจและภาพความสุขของผู้สร้างสรรค์ในการสื่อถึงวัฒนธรรมอีสานได้อย่างดีเยี่ยม ต่อยอดจนเกิดเป็นการพัฒนาช่วงที่ 2 ผลงานวิทยานิพนธ์ จากการศึกษาหาข้อมูลทั้งภาคสนามและเอกสาร รวมถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านวัฒนธรรมอีสาน นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม (Mixed Media) ถ่ายทอดเรื่องราวร่วมกับศิลปะการแสดง(Performance) โดยการสร้างผลงานจากการตัด เย็บ พับ ตัด ทับซ้อนกันของ

ผ้าทออีสานบนเครื่องจักสานจนเกิดเป็นรูปร่างต่างๆตามรูปแบบของอาหารบนสำหรับอาหาร ทั้ง ปู ปลา ผักต่างๆ ซึ่งถือเป็นอาหารของชาวอีสานผ่านของใช้ชาวอีสาน เพิ่มอรรถรสจากการมองเห็นสู่การรับรู้ในความเป็นวัฒนธรรมอีสาน กลิ่นอายความเป็นอยู่ ความเชื่อ ความสวยงามของวิถีชีวิต ของชาวอีสาน และจัดองค์ประกอบต่างๆ ตามรูปแบบให้เทียบเคียงของจริง เล่นมิติต่างๆจนเกิดเป็นความสวยงามใหม่ ให้ทุกส่วนผสมผสานกันอย่างกลมกลืนและสื่อสารออกมาได้อย่างสวยงาม ลงตัวตามแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์

2. ลักษณะจุดเด่น การถ่ายทอด

ผลงานชุดที่หนึ่ง

แนวความคิดจากวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่ต้องการบอกเล่าความทรงจำและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอีสานผ่านการรับประทานอาหาร ด้วยความอบอุ่นและเรียบง่ายภายในครอบครัวผ่านรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมา ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องนุ่งห่มที่แสดงเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจนผ่านวิธีการสร้างสรรค์โดยการตัด เย็บ พับ ติดทับซ้อนกันจนเป็นมิติ

การสร้างสรรค์ผลงานโดยการ นำผ้าทอชาวอีสานและเครื่องจักสานที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงอาชีพและความเป็นอยู่ของชาวอีสาน หากใครได้เห็นก็สามารถรับรู้ได้ถึงกลิ่นอายวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวอีสาน บอกเล่าเรื่องราวความอบอุ่น ความสุข ความสนุกสนานในการใช้ชีวิตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย หรือที่เรียกว่าภาคอีสานนั่นเอง

รูปแบบองค์ประกอบในชิ้นงาน บอกถึงการจัดสำรับอาหารจะเน้นความเรียบง่ายและความเป็นจริง แต่จะจำลองผลงานจากสื่อวัสดุ เครื่องจักสาน และลวดลายของผ้าทอ ทำให้เกิดสีสัน มีมิติสูงต่ำ บนล่าง และมีระยะ โดยนำเสนอภาพในลักษณะ TOP VIEW ที่มองเห็นจากด้านบน เป็นมุมมองที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดให้เป็นมุมมองใหม่ของผลงาน มีสีสันที่สดใส ฉูดฉาด โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินนิค เคฟ(Nick Cave) ที่มีผลงานการจัดวางสื่อวัสดุ ได้อย่างลงตัวและมหัศจรรย์ ผู้สร้างสรรค์ใช้เครื่องจักสานแทนรูปร่างรูปทรงของสำรับอาหาร ให้มีมิติที่แตกต่างขึ้นอีกขั้นหนึ่ง ลวดลายของผ้าทอสร้างความสดใส สนุกสนานในชิ้นงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสารให้เห็นความบริสุทธิ์ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของคนอีสาน สีสันของผ้าทอยังสามารถแทนลักษณะกายภาพของสำรับอาหารได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ยังปรับมิติการมองเห็นใหม่ในการจัดวางผลงานเป็นมุมมองที่แตกต่างกันซึ่งเทคนิคเหล่านี้เกิดจากการได้ศึกษาศิลปะ จากศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง ที่ใช้แสงเงาส่งเสริมการมองเห็นในอีกมุมมองหนึ่งของผลงานเพื่อให้เกิดความงามใหม่ ในมิติที่แตกต่าง การนำเสนอผ่านการร่วมแสดงโดยการแต่งกายของผู้สร้างสรรค์สร้างความสวยงามและสื่อสารต่อผู้ชมได้ดี

ยิ่งขึ้นผ่านการศึกษาผลงานของมารีนา อบราโมวิช (MARINA ABRAMOVIĆ) ศิลปินทรงอิทธิพลด้านศิลปะการแสดง

ปัญหาที่พบ ระหว่างสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ จะพบเจอปัญหาหลากหลายเนื่องจาก เป็นงานที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ปัญหาที่เกิดขึ้นต้องใช้วิธีแก้เฉพาะหน้าเช่น การเลือกสีของผ้าทอที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สร้างสรรค์ จึงอาจทำให้ผลงานขาดเรื่องของระยะ และการยึดติดโดยการใช้ปืนกาวจะทำให้มีร่องรอยที่ทำให้ผลงานไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร การวางแนวผ้าไม่ให้เกิดการหลุดลุ่ยของเส้นไหม ต้องใช้วิธีการตัดแบบเฉลี่ยซึ่งจะเสียผ้าจำนวนมาก ทำให้ผ้าไม่พอ

ผลงานชุดที่สอง

แนวความคิดจากวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่ต้องการบอกเล่าความทรงจำและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอีสานผ่านการรับประทานอาหาร ด้วยความแตกต่างระหว่างสำรับอาหารที่จัดเตรียมสำหรับพิธีกรรมต่างๆตามความเชื่อทางศาสนาของคนอีสานในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมา ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องนุ่งห่มที่แสดงเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจนผ่านวิธีการสร้างสรรค์โดยการตัด เย็บ พับ ตัด ทับซ้อนกันจนเป็นมิติ

การสร้างสรรค์ผลงานโดยการ นำผ้าทอชาวอีสานและเครื่องจักสานที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงอาชีพและความเป็นอยู่ของชาวอีสาน หากใครได้เห็นก็สามารถรับรู้ได้ถึงกลิ่นอายวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวอีสาน บอกเล่าเรื่องราวความอบอุ่น ความสุข ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและความเชื่อเรื่องบาปบุญในการใช้ชีวิตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย หรือที่เรียกว่าภาคอีสานนั่นเอง

รูปแบบองค์ประกอบในชิ้นงาน บอกถึงการจัดสำรับอาหารจะเน้นความเรียบง่ายและความเป็นจริง แต่จะจำลองผลงานจากสีวัสดุ เครื่องจักสาน และลวดลายของผ้าทอ ทำให้เกิดสีสัน มีมิติสูงต่ำ บนล่าง และมีระยะแสงเงา โดยนำเสนอภาพในลักษณะ TOP VIEW ที่มองเห็นจากด้านบน เป็นมุมมองที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดให้เป็นมุมมองใหม่ของผลงาน มีสีสันที่สดใส ฉูดฉาด โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินนิค เคพ(Nick Cave) ที่มีผลงานการจัดวางสีวัสดุ ได้อย่างลงตัวและมหัศจรรย์ ผู้สร้างสรรค์ใช้เครื่องจักสานแทนรูปร่างรูปทรงของสำรับอาหาร ให้มีมิติที่แตกต่างขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ลวดลายของผ้าทอสร้างความสดใส สนุกสนานในชิ้นงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสารให้เห็นความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงได้เลือกใช้ผ้าทอที่สอดคล้องกับชิ้นงาน เนื่องจากเป็นสำรับอาหาร ไหว้ผีที่วางบนพื้นดิน จึงใช้ผ้าเอนกประสงค์ทั่วไปในครัวเรือน สีสันของผ้าทอยังสามารถแทนลักษณะกายภาพของสำรับอาหาร โดยการจัดองค์ประกอบมุมมองต่างๆ สลับกันไปจนเกิดการมองเห็นใหม่ในมิติที่แตกต่างจากการศึกษาผลงานของศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง ที่ใช้แสง

เงาสร้างการมองเห็นในอีกมุมหนึ่งของผลงานเพื่อให้เกิดความงามใหม่ ในมิติที่แตกต่าง การนำเสนอผ่านการร่วมแสดงโดยการแต่งกายของผู้สร้างสรรค์สร้างความสวยงามและสื่อสารต่อผู้ชมได้ดียิ่งขึ้น ผ่านการศึกษาผลงานของมารีนา อบราโมวิช (MARINA ABRAMOVIĆ) ศิลปินทรงอิทธิพลด้านศิลปะการแสดง

ปัญหาที่พบ ระหว่างสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ จะเป็นเรื่องของกรพบเจอปัญหาหลากหลาย เนื่องจาก เป็นงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงต้องใช้วิธีแก้เฉพาะหน้าเช่น การเลือกสีของผ้าทอที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สร้างสรรค์ จึงอาจทำให้ผลงานขาดเรื่องของระยะและการยึดติด โดยใช้ปืนกาวจะทำให้มีร่องรอยที่ทำให้ผลงานไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร การวางแผนผ้าไม่ให้เกิดการหลุดลุ่ยของเส้นไหม ต้องใช้วิธีการตัดแบบเฉียงซึ่งจะเสียผ้าจำนวนมาก ทำให้ผ้าไม่พอ การนำวัสดุที่เป็นไม้จริงมาใช้เพื่อการบอกเล่าที่สมจริงยิ่งขึ้น ทำให้งานชุดนี้มีน้ำหนักมาก ยากต่อการติดตั้งและขนย้าย

ผลงานชุดที่สาม

แนวความคิดจากวัยเยาว์ที่ประทับใจในความเป็นลูกอีสานที่ต้องการบอกเล่าความทรงจำและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอีสานผ่านการรับประทานอาหาร โดยการยกระดับความสวยงามและความสำคัญของสำรับอาหารที่ใช้ในพิธีที่แตกต่างกันให้เห็นถึงความแตกต่างในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะถ่ายทอดออกมา ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องนุ่งห่มที่แสดงเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจนผ่านวิธีการสร้างสรรค์โดยการตัด เย็บ พับ ติด ทับซ้อนกันจนเป็นมิติ

การสร้างสรรค์ผลงานโดยการ นำผ้าทอชาวอีสานและเครื่องจักสานที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงอาชีพและความเป็นอยู่ของชาวอีสาน หากใครได้เห็นก็สามารถรับรู้ได้ถึงกลิ่นอายวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวอีสาน บอกเล่าเรื่องราวความอบอุ่น ความสุข ความสวยงามของงานบุญและความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องเทวดาผู้ปกป้องรักษาสิ่งต่างๆในการใช้ชีวิตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย หรือที่เรียกว่าภาคอีสานนั่นเอง

รูปแบบองค์ประกอบในชิ้นงาน บอกถึงการจัดสำรับอาหารจะเน้นความเรียบง่ายและความเป็นจริง แต่จะจำลองผลงานจากสื่อวัสดุ เครื่องจักสาน และลวดลายของผ้าทอ ทำให้เกิดสีสัน มีมิติสูงต่ำ บนล่าง และมีระยะ โดยนำเสนอรูปแบบองค์ประกอบในชิ้นงาน บอกถึงการจัดสำรับอาหารจะเน้นความเรียบง่ายและความเป็นจริง แต่จะจำลองผลงานจากสื่อวัสดุ เครื่องจักสานภาชนะเครื่องครัว เช่น หม้อแกง ทัพพี ถาดใส่ของ และลวดลายของผ้าทอ ทำให้เกิดสีสัน มีมิติสูงต่ำ บนล่าง มีระยะ และเกิดความเหมือนจริง โดยนำเสนอภาพในลักษณะ TOP VIEW ที่มองเห็นจากด้านบน เป็นมุมมองที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดให้เป็นมุมมองใหม่ของผลงาน มีสีสันที่สดใส ฉูดฉาด โดยได้รับแรง

บันดาลใจจากศิลปิน นิค เคฟ (Nick Cave), มารีนา อบราโมวิช (MARINA ABRAMOVIĆ) ศิลปินผู้มีชื่อเสียงด้านเทคนิคสื่อผสมและการนำวัสดุต่างๆมาปรับใช้ ในการสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่แต่ยังคงสื่อถึงและได้รับกลิ่นอายของวัสดุเริ่มต้นได้ พร้อมการนำเสนอผ่านการแสดง การเคลื่อนไหว ทำให้ผู้ชมได้เห็นความงามและเข้าใจความรู้สึกการสื่อสารของผู้สร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง ศิลปินผู้มีผลงานทรงอิทธิพลแห่งศิลปะร่วมสมัย ที่สร้างผลงานจากมุมมองใหม่ในมิติที่แตกต่าง โดยนำเทคนิคมาใช้ในการจัดวางองค์ประกอบสร้างมิติใหม่ให้ผลงานเกิดเป็นความงามที่แตกต่าง จากการสร้างสรรค์ที่ผสมผสานหลายเทคนิคเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นความงามใหม่ ผู้สร้างสรรค์ใช้เครื่องจักสาน ภาชนะเครื่องใช้ในครัว แทนรูปร่างรูปทรงของสารอาหาร ให้มิติที่แตกต่างขึ้นอีกขั้นหนึ่ง ลวดลายของผ้าทอถูกถักทออย่างประณีตด้วยเทคนิคเฉพาะจนทำให้ผ้ามีความสวยงาม โดดเด่นมากเป็นพิเศษ แสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธา และความสำคัญของประเพณีบุญผะเหวด เนื่องจากเป็นสารอาหาร ไหว้เทวดาจึงยกระดับความสวยงามของผ้าทอมากกว่าพาข้าวในบ้าน และพาข้าวไหว้ผี

ปัญหาที่พบ ระหว่างสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้มักพบเจอปัญหาหลากหลายเนื่องจาก เป็นงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ปัญหาที่เกิดขึ้นต้องใช้วิธีแก้เฉพาะหน้าเช่น การเลือกสีของผ้าทอที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สร้างสรรค์ จึงอาจทำให้ผลงานขาดเรื่องของระยะและการยึดติด โดยใช้ปืนกาวจะทำให้มีร่องรอยที่ทำให้ผลงานไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร การวางแผนผ้าไม่ให้เกิดการหลุดลุ่ยของเส้นไหม ต้องใช้วิธีการตัดแบบเฉียงซึ่งจะเสียผ้าจำนวนมากทำให้ผ้าไม่พอ เนื่องจากต้องใช้ผ้าที่มีความพิเศษ ทำให้ยากที่จะหาได้ตามท้องตลาดทั่วไปและมีราคาสูง บางผืนอาจจะต้องสั่งทอจึงใช้เวลานานกว่าปกติ

3. ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

3.1 จากการนำเสนอแนวคิดของผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้สามารถนำไปต่อยอดความดีความงามด้านศิลปะวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ ความศรัทธาที่ฝังรากอยู่ในห้วงคำนึงของคนอีสาน เพื่อให้เกิดสุนทรียศิลป์ในรูปแบบสื่อผสม ที่สามารถบอกถึงรากเหง้าของเผ่าพันธุ์ที่ดำรงอยู่ไม่มีวันลบเลือน

3.2 ข้อมูลที่ได้ศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์จากวิทยานิพนธ์ชุดนี้สามารถนำไปประยุกต์สร้างสรรค์ผลงานได้ตามความเหมาะสม โดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่สามารถเล่าเรื่องผ่านงานทัศนศิลป์ในดินแดนแห่งอารยธรรมได้อย่างไม่สิ้นสุด

3.3 สามารถนำรูปแบบและเทคนิคของงานสร้างสรรค์ชุดนี้ ไปปรับเปลี่ยนพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น โดยการศึกษาารูปแบบศิลปกรรมของศิลปินเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวคิดและต่อยอดแสดงออกผ่านประเพณีต่างได้อีกมากมาย

3.4 สามารถนำวัฒนธรรมความเป็นอยู่ในด้านอื่นๆของชาวอีสานมาร่วมถ่ายทอดประกอบการนำเสนอ เช่น การละเล่น การเชิง โปงราง เป็นต้น จะทำให้ได้บรรยากาศและเข้าใจในผลงานมากยิ่งขึ้น

3.5 เทคนิคในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ สื่อความรู้สึกส่วนใหญ่จาก การมองเห็น หากนำ เสียง กลิ่น และสัมผัส เข้ามาใช้เช่น การเปิดเพลงพื้นเมืองอีสาน การใช้กลิ่นแป้งหรือน้ำอบที่ใช้กันมาสร้างความรู้สึกและเข้าถึงงานได้ในหลากหลายการรับรู้มากยิ่งขึ้น

รายชื่อผลงานวิทยานิพนธ์

- “พาช้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย
สื่อผสม
(สำหรับอาหารในบ้าน) ขนาด250x300ชม.
- “พาช้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย
สื่อผสม ศิลปะการแสดง
(สำหรับอาหารบุญข้าวประดับดิน) ขนาด250x300ชม.
- “พาช้าว” สำหรับอาหารวัฒนธรรมอีสานร่วมสมัย
สื่อผสม และศิลปะการแสดง
(สำหรับอาหารประเพณีบุญผะเหวด) ขนาด250x300ชม.

รายการอ้างอิง

ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์. (2018). Marina Abramović แม่ใหญ่แห่งศิลปะแสดงสด ผู้ใช้ร่างกายท้าทายขีดจำกัดของมนุษย์. The MOMENTUM. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/art-and-politic-marina-abramovic/>

วิกิพีเดีย. (2564). ปรีชา เกาทอง. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2563, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/ปรีชา_เกาทอง

โศรียา ไม้เรียง. (2556, พฤศจิกายน 21). วัฒนธรรมไทย 4 ภาค. (เว็บบล็อก). สืบค้นจาก <http://puttra13.blogspot.com/>

Designer. (2009). MIXED MEDIA, ARTISTIC MOVEMENT. Retrieved from <https://www.designer.co.th/1327>

Designer. (2009). PERFORMANCE ART, ARTISTIC MOVEMENT. Retrieved from <https://www.designer.co.th/1350>

Hummingduck Channel. (2017). หัวใจของสุนทรียะ แสงเงา คู่ แสงแห่งปัญญา ตอนที่ 2 ศิลปินแห่งชาติ ศ.ปรีชา เกาทอง. (วิดีโอ). สืบค้นจาก หัวใจของสุนทรียะ แสงเงา คู่ แสงแห่งปัญญา ตอนที่ 2 ศิลปินแห่งชาติ ศ.ปรีชา เกาทอง - YouTube

Preede. (2554, กันยายน 16). ทศนธาตุ. I love arts. สืบค้นจาก <https://preede.wordpress.com/2011/09/ทศนธาตุ-2/>

Public Delivery. (2021). Nick Cave's Soundsuit sculptures – Everything you need to know. 9 minutes of reading. Retrieved from <https://publicdelivery.org/nick-cave-soundsuits/>

USANISA2536. (มีนาคม 1, 2015). วัฒนธรรมอาหารอีสาน, SABSATED. (เว็บบล็อก). สืบค้นจาก <https://culture55020325.wordpress.com/2015/03/01/วัฒนธรรมอาหารอีสาน/>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปานจิตต์ ชนะกานนท์
วัน เดือน ปี เกิด	16 มิถุนายน 2517
สถานที่เกิด	ร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา	วิทยาลัยอาชีวศึกษา ร้อยเอ็ด โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์อาชีวะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันกำลังศึกษาสาขาทัศนศิลป์ศึกษาคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	6/183 หมู่ 4 ถ.345 ต.ละหาร อ.บางบัวทอง จ. นนทบุรี 11110
รางวัลที่ได้รับ	การทำงาน 2541-2557 เป็นครูโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี เป็นครูดีเด่นปี 2546 เป็นครูดีเด่นปี 2549 เป็นครูดีเด่นปี 2552 เป็นครูดีในดวงใจปี 2556 2558-ปัจจุบัน เป็นครูโรงเรียนเซนต์คาเบรียล การแสดงงาน 2561 ร่วมแสดงงานศิลปะ ในนิทรรศการ “ ศิลป์โอโตก “ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล 2563 เข้าร่วมโครงการถ่ายทอดงานศิลป์กับศิลปิน แห่งชาติเผยแพร่ผลงานศิลปะ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา